

પ્રાચીન સજ્જાય કર્ણિકા



આર્ય મીમંસા વિજયદાનસૂરીચરણ જૈન ગ્રન્થમાળા તરફથી

— ગ્રન્થાંક ૧૭ તરીકે પ્રસિદ્ધ કરનાર —

માસ્તર હીરાલાલ રણછોડભાઈ : ગોપીપુરા : સુરત

જરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કોંપીયુટર વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૧૮૪૮ કિંમત

ગ્રંથનામ પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્ય

વર્ગિક ૬ - ૧૨

પૂ. આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયદાનસૂરીશ્વરજી જૈન ગ્રન્થમાલા
: ગ્રન્થાંક ૧૭ :

પ્રાચીન સજ્જાય કાર્ણિકા

વીર સં. ૨૪૬૬
વિક્રમ સં. ૧૯૮૬
પ્રથમ આવૃત્તિ
નકલ ૧૦૦૦
મૂલ્ય : બે અણના

: પ્રકાશક :

માસ્તર હીરાલાલ રણછોડભાઈ, ઓ. સે.
પૂ. આ. શ્રી વિજયદાનસૂરીશ્વરજી જૈન ગ્રન્થમાલા
ગોપીપુરા-સુરત.

ગ્રંથાવલી કોપીરાઈટ સંગ્રહ
—: વિષયાનુક્રમ :—

વિષય.	કર્તા.	પૃષ્ઠ.
સડસઠ બોલની	ઉ. શ્રી જશવિજયજી.	૧ થી ૧૧
અઠાર પાપસ્થાનકની	"	૧૧ થી ૨૮
આઠ દષ્ટિની	"	૨૮ થી ૩૮
બાર ભાવનાની	ઉ. શ્રી સકલચંદ્રજી.	૩૮ થી ૫૨
બાર ભાવનાની	શ્રી જયસોમ મુનિ.	૫૩ થી ૬૬
નવ વાડની	શ્રી મેઢવિજયજી.	૬૭ થી ૭૨
નવ વાડની	શ્રી ઉદયરતનજી.	૭૩ થી ૭૮
શીયલની	શ્રી પદ્મવિજયજી.	૭૯ થી ૮૦

—: શુદ્ધિ પત્રક :—

પૃષ્ઠ	પંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧	૩	સજ્જાય	સજ્જાય
૮	૧૬	કરી મન	મન કરી
૨૩	૬	ભૂડો	ભૂંડો
૨૪	૨૩	સુ	સું
૪૮	૫	તેન	તેમ

આ પુસ્તકનાં ૧ થી ૮૦ પાનાં ધી મહેન્દ્ર પ્રી. પ્રેસ, રતનપોળ, અમદાવાદમાં છોટાલાલ બાલચંદ દોસીએ છાપ્યાં. ઉપલાં બે પાનાં, પુંકુ તથા ફોટો ધી વીરવિજય પ્રી. પ્રેસ, રતનપોળ, અમદાવાદમાં શ્રી. કેશવલાલ સાંકળચંદે છાપેલ છે.

ૐ

શ્રીચિન્તામણિપાર્શ્વનાથાય નમઃ

પ્રાચીન સન્નય કર્ણિકા.

મહોપાધ્યાય

શ્રીમદ્ યશોવિજયજી વાચક વિરચિત
સમકિતના સડસઠ બોલની સન્નયાય.

દ્વંડા.

- સુકૃતવલ્લિ-કાલંબિની, સમરી સરસ્વતી માત;
સમકિત સડસઠ બોલની, કહીશું મંધુરી વાત. ૧
- સમકિતઢાયક ગુરૂતણો, પચ્ચુવચાર ન થાય;
બધ કોડાકોડે કરી, કરતાં સર્વ ઉપાય. ૨
- હાનાદિક કિરિયા ન દિયે, સમકિત વિષુ શિવશમ્;
તે માટે સમકિત વડું, જણો પ્રવચનમમ્. ૩
- દર્શનમોહવિનાશથી, જે નિર્મલ ગુણુઠાણુ;
તે નિશ્ચય સમકિત કણુ, તેહનાં એ અહિઠાણુ. ૪

હાલ-પહેલી.

[વીરજનેશ્વર ઉપદેશ-એ દેશી.]

- અડ સદહણુ તિ લિંગ છે, દશવિધ વિનય વિચારો રે;
ત્રણુ શુદ્ધિ પણુ દૂષણુ, આઠ પ્રભાવક ધારો રે. ૫

હરિગીત છંદ.

પ્રભાવક અડ પંચ ભૂષણ, પંચ લક્ષણ બાણીએ,
 પદ જથણા પદ આગાર ભાવના, છવિહા મન આણીએ;
 પદ ઠાણુ સમકિતતાણુ સડસઠ, લેદ એહ ઉદાર એ,
 એહનો તત્ત્વચિત્તાર કરતાં, લહીને ભવપાર એ. ૬

ઢાલ.

ચઠવિહ સદહણુ તિહાં, જીવાદિક પરમત્યો રે;
 પ્રવચનમાંહિ જે ભાખિયા, લીજે તેહનો અત્યો રે. ૭

હરિગીત છંદ.

તેહનો અર્થ વિચાર કરીએ, પ્રથમ સદહણુ ખરી,
 ખીજી સદહણુ તેહના જે, બાણુ મુનિ ગુણુ જવહરી;
 સંવેગ રંગ-તરંગ ઝીલે, માર્ગ શુદ્ધ કહે ખુધા,
 તેહની સેવા પ્રીજીએ જીમ, ખીજીએ સમતાસુધા. ૮

ઢાલ.

સમકિત જેણે ગ્રહી વમ્યું, નિન્હવ ને અહાછન્દા રે;
 પાસત્યા ને કુશીલિયા, વેષવિડંબક મંદા રે. ૯

હરિગીત છંદ.

મંદા અનાણી દૂરે છડોં, ત્રીજી સદહણુ ગ્રહી,
 પરદર્શનીનો સંગ તણીએ, ચોથી સદહણુ કહી;
 હીણાતણો જે સંગ ન તજે, તેહનો ગુણુ નવિ રહે,
 જ્યું જલધિ-જલમાં ભલ્યું ગંગા-નીર લૂણપણુ લહે. ૧૦

ઢાલ-ખીજી.

[જાંબુદ્રીપના ભઃતમાં રે-એ દેશી.]

ત્રણ લિંગ સમકિત તણાં રે, પહિલું શ્રુતઅભિલાપ;
જેહથી શ્રોતા રસ લહે રે, જેહવો સાકર દ્રાખ રે-
પ્રાણી ! ધરીએ સમકિત રંગ,

જિમ લહીએ સુખ અલંગ રે-પ્રાણી ! ૧૧

તરણ સુખી સી પરિવયો રે, ચતુર સુણે સુરગીત;
તેહથી રાગે અતિધણે રે, ધર્મ સુણ્યાની રીત રે. પ્રાણી ! ૧૨
ભૂખ્યો અટવી ઉતયો રે, જિમ દ્વિજ ઘેખર અંગ;
છઁછે તિમ જે ધર્મને રે, તેહિજ ખીજું લિંગ રે. પ્રાણી ! ૧૩
વેચાવચ્ચ ગુરૂદેવનું રે, ત્રીજું લિંગ ઉદાર;
વિદ્યાસાધક પરે કરે રે, આગસ નવિય લગાર રે. પ્રાણી ! ૧૪

ઢાલ-ત્રીજી.

[સમકિતનું મૂલ જાણીએ જી-એ દેશી.]

અરિહંત તે જિન વિચરતાજી, કર્મ ખપી હુઆ સિદ્ધ,
ચેઇય જીનપડિમા કહીજી, સૂત્ર સિદ્ધાંત પ્રસિદ્ધ;
ચતુર નર ! સમજો વિનયમકાર,

જિમ લહીએ સમકિત સાર-ચતુર ૦ ૧૫

ધર્મ ક્ષમાદિક ભાખિઓજી, સાધુ તેહના રે જેહ;
આચારજ આચારનાજી, દાસક નાયક જેહ. ચતુર ૦ ૧૬
ઉપાધ્યાય તે શિષ્યજેજી, સૂત્ર ભણાવણુદાર;
પ્રધેચન સંઘ વખાણીએજી, દરિસણુ સમકિત સાર. ચતુર ૦ ૧૭
ભગતિ બાદ્ય પ્રતિપત્તિથીજી, હૃદયપ્રેમ બહુમાન;
ગુણશ્રુતિ અવગુણ ઢાંકવાજી, આશાતનની હાણ. ચતુર ૦ ૧૮

પાંચ ભેદે એ દશ તણેજી, વિનય કરે અનુકૂલ;

સીંચે તેહ સુધારસેજી, ધર્મવૃક્ષનું મૂલ. ચતુરં

૧૯

ઢાલ-ચોથી.

[ધોળીડા તું ધોળે મનનું ધોતીયું રે-એ દેશી.]

ત્રણ શુદ્ધિ સમકિત તણી રે, તિહાં પહિલી મન-શુદ્ધિ રે;

શ્રીજિન ને જિનમત વિના રે, જૂઠું સકલ એ બુદ્ધિ રે.

ચતુર ! વિચારો ચિત્તમાં રેં

૨૦

જનભગતે જે નવિ થયું રે, તે ખીજથી કેમ થાય રે ?

એવું જે મુખે ભાખીએ રે, તે વચન-શુદ્ધિ કહેવાય રે. ચં ૨૧

છેલો ભેલો વેદના રે, જે સહેતો અનેક પ્રકાર રે;

જિન વિણ પર સુર નવિ નમે રે,

તેહની કાયા-શુદ્ધિ ઉદાર રે. ચં ૨૨

ઢાલ-પાંચમી.

[કડવાં ફલ છે કોધનાં-એ દેશી.]

સમકિત-દ્વષણ પરિહરો, જેહમાં પહિલી છે શંકા રે;

તે જિનવચનમાં મત કરો, જેહને સમ નૃપ રંકા રે.

સમકિત દુષણ પરિહરોં

૨૩

કંખા કુમતની વાંછના, ખીજું દ્વષણ ત્યજીએ;

પામી સુરતરૂ પરગડો, કિમ બાઉલ ભજીએ ?

સમં ૨૪

સંશય ધર્મનાં ફલતણો, વિતિગિચ્છા નામે;

ત્રીજું દ્વષણ પરિહરો, નિજ શુભ પરિણામે.

સમં ૨૫

મિથ્યામતિ-ગુણ-વણનો, ટાળો ચોથો દોષ;

ઉનમારગી શુણ્ણતાં હુવે, ઉનમારગ-પોષ.

સમં ૨૬

પાંચમો દોષ મિથ્યા મતિ—પરિચય નવિ કીજે;
ઇમ શુભમતિઅરવિંદની, ભલી વાસના લીજે. સમ૦ ૨૭

ઢાલ-છટ્ટી.

[અભિનંદન જિન દરિસણુ તરસીએ-એ દેશી.]

આઠ પ્રભાવક પ્રવચનના કહ્યા, પાવયણી ધુરિ જાણુ;
વર્તમાનશ્રુતના જે અર્થનો, પાર લહે ગુણખાણુ.

ધન ધન શાસન મંડન મુનિવરા૦ ૨૮

ધર્મકથી તે બીજો જાણીએ, નંદિવેણુ પરે જેહ;
નિજ ઉપદેશે રે રંજે લોકને, ભંજે હૃદયસંદેહ. ધન૦ ૨૯

વાદી ત્રીજો રે તર્કનિપુણુ ભણ્યો, મહાવાદી પરે જેહ;
રાજદારે જયકમલા વરે, ગાજંતો છમ મેહ. ધન૦ ૩૦

ભદ્રખાહુ પરે જેહ નિમિત્ત કહે, પરમત છપણુ કાજ;
તેહ નિમિત્તીરે ચોથો જાણીએ, શ્રીજિનશાસનરાજ. ધન૦ ૩૧

તપ ગુણ ઝોપે રે રોપે ધર્મને, ગોપે નવિ જિનઆણુ;
આસ્રવ લોપે રે નવિ કોપે કદા, પંચમ તપસી તે જાણુ. ધન૦ ૩૨

છટ્ટો વિદ્યા રે મંત્રતણો બલી, જિમ શ્રી વચર મુણિંદ;
સિદ્ધ સાતમો રે અંજનયોગથી, જિમ કાલિક મુનિચંદ.

ધન૦ ૩૩

કાવ્ય સુધારસ મધુર અર્થ ભર્યો, ધર્મહેતુ કરે જેહ;
સિદ્ધસેન પરે રાજા રીઝવે, અર્દુમ વર કવિ તેહ. ધન૦ ૩૪

જળ નવિ હોવે પ્રભાવક એહવા, તવ વિધિપૂર્વ અનેક;
જાત્રા પૂજાદિક કરણી કરે, તેહ પ્રભાવક છેક. ધન૦ ૩૫

ઢાલ-સાતમી.

[સતીય સુભદ્રાની દેશી.]

સોઢે સમકિત જેહથી, સખિ ! જિમ આમરણે દેહ;

ભૂષણ પાંચ તે મન વસ્યાં,

સખિ ! મન વસ્યાં તેહમાં નહિ સંદેહ.

મુજ સમકિતરંગ અચલ હોજો રે૦

૩૬

પહિલું કુશલપણું તિહાં, સખિ ! વંદન ને ચર્યકખાણું;

કિરિયાનો વિધિ અતિ ઘણો,

સખિ ! અતિ ઘણો આચરે તેહ સુખણ. મુજ૦ ૩૭

ખીજું તીરથસેવના, સખિ ! તીરથ તારે જેહ;

તે ગીતારથ મુનિવરા, સખિ ! તેહશું કીજે નેહ. મુજ૦ ૩૮

ભગતિ કરે ગુરુદેવની, સખિ ! ત્રીજું ભૂષણ હોય;

કિણહિ ચલાવ્યો નવિ ચલે,

સખિ ! ચોથું એ ભૂષણ જોય. મુજ૦ ૩૯

જિનશાસનઅનુમોદના, સખિ ! જેહથી ખડું જન હુંત;

કીજે તેહ પ્રભાવના, સખિ ! પાંચમું ભૂષણ ખંત. મુજ૦ ૪૦

ઢાલ-આઠમી.

[ધર્મ જિનેશ્વર ખાઉં રંગશુ-એ દેશી.]

લક્ષણ પાંચ કહ્યાં સમકિતતણાં,

ધુર ઉપશમ અનુકૂલ; સુગુણનર !

અપરાધીશું પણ નવિ ચિત્તથકી, ચિત્તવીએ પ્રતિકૂલ. સુગુણનર !

શ્રી જિનભાષિત વચન વિચારીએ૦

૪૧

સુરનરસુખ જે દુઃખ કરી લેખવે, વંછે શિવસુખ એક; સુ૦

ખીજું લક્ષણ તે અંગીકરે, સાર સવેગશું ટેક. સુ૦ શ્રી૦ ૪૨

નારક ચારક સમ ભવ ઉભાગ્યો, તારક બાણીને ધર્મ; સુ૦
 આહે નિકલવું નિર્વેદ તે, ત્રીભું લક્ષણ મર્મ. સુ૦ શ્રી૦ ૪૩
 દ્રવ્યથકી દુઃખિયાની જે દયા, ધર્મહીણાની રે ભાવ; સુ૦
 ચોથું લક્ષણ અનુકંપા કહી, નિજ શક્તે મન લાવ. સુ૦
 શ્રી૦ ૪૪

જે જિનભાગ્યું તે નહિ અન્યથા, એહવો જે દૃઢ રંગ; સુ૦
 તે આસ્તિકતા લક્ષણ પાંચમું, કરે કૃમતિનો એ ભંગ. સુ૦
 શ્રી૦ ૪૫

હાલ-નવમી.

[ત્રીજે ભવ વરસ્થાનક તપ કરી-એ દેશી.]

પરતીથી પરના મુર તેણે, ચૈત્ય ગ્રહાં વલી જેહ;
 વંદન પ્રમુખ તિહાં નવિ કરવું, તે જયણા પટ લેય રે.
 ભવિકા ! સમકિત યતના કીજે૦ ૪૬
 વંદન તે કર્યોજન કહિએ, નમન તે શીશ નમાડયે;
 દાન ઇષ્ટ અન્નાદિક દેવું, ઝોરવ ભગતિ દેખાડયે રે. ભ૦ ૪૭
 અનુપ્રદાન તે તેહને કહીએ, વાર વાર જે દાન;
 દોષ કુપાત્રે પાત્રમતિએ, નહિ અનુકંપા માન રે. ભ૦ ૪૮
 અણુખોલાયે જેહ ખોલવું, તે કહિએ આલાપ;
 વાર વાર આલાપ જે કરવો, તે કહીએ સંલાપ રે. ભ૦ ૪૯
 એ જયણાથી સમકિત દીપે, વલી દીપે વ્યવહાર;
 એહમાં પણ કારણથી જયણા, તેહના અનેક પ્રકાર રે. ભ૦ ૫૦



ઢાલ-દશમી.

[લલનાની દેશી.]

શુદ્ધ ધર્મથી નવિ ચલે, અતિ દઢ ગુણ આધાર લલના;
 તે પશુ જે નહિ એહવા, તેહને એ આગાર લલના. ૫૧
 બોલ્યું તેહવું પાલીએ, હંતીદંત સમ બોલ લલના;
 સન્નજન ને દુર્જનતણા, કચ્છપ કોટિને તોલ લલના. બોંપર
 રાજ નગરાદિક ધણી, તસ શાસન અભિયોગ લલના;
 તેહથી કાર્તિકની પરે, નહિ મિથ્યાત્વસંયોગ લલના. બોં ૫૩
 મેલો જનનો ગણ કહ્યો, બલ ચોરાદિક બણ લલના;
 ક્ષેત્રપાલાદિક દેવતા, તાતાદિક ગુરૂ ઠાણ લલના. બોં ૫૪
 વૃત્તિ દુર્લભ આજીવિકા, તે ભીષણકાંતાર લલના;
 તે હેતે દ્રવણ નહિ, કરતાં અન્ય આચાર લલના. બોં ૫૫

ઢાલ-અગીયારમી.

[બિન જન્મ્યાજી, નિષ્ણ વેલા જનની ધરે-એ દેશી.]

ભાવીજે રે, સમકિત જેહથી રૂઅડું,
 તે ભાવના રે, ભાવો કરી મન પરવડું;
 એ સમકિત રે, તાણું સાણું મૂલ રે,
 તે વ્રતતરૂ રે, દીએ શિવફલ અનુકૂલ રે. ૫૬

હરિગીત છંદ.

અનુકૂલ મૂલ રસાલ સમકિત, તેહ વિષ્ણુ મતિઅંધ રે,
 જે કરે કિરિયા ગર્વભરિયા, તેહ જૂઠો ધંધ રે;
 એ પ્રથમ ભાવન ગુણો રૂડી, સુણો ખીજી ભાવના,
 બારણું સમકિત ધર્મપુરનું, એહવી તે પાવના. ૫૭

ઢાલ

ત્રીજી ભાવના રે, સમકિતપીઠ જો દઢ સહી,
તો મોટો રે, ધર્મપ્રાસાદ ડગે નહી;
પાયે ખોટે રે, મોટે મંડાણ ન શોભીએ,
તેણે કારણ રે, સમકિતશું ચિત્ત થોભીએ.

૫૮

હરીગીત છંદ.

થોભીએ ચિત્ત નિત એમ ભાવી, થોથી ભાવના ભાવીએ,
સમકિત નિધાન સમસ્ત ગુણનું, એહવું મન લાવીએ;
તે વિના છૂટા રત્નસરિખા, મૂલ ઉત્તર ગુણ સવે,
કિમ રહે ? તાકે જેહ હરવા, ચોર જોર ભવો ભવે.

૫૯

ઢાલ.

ભાવો પંચમી રે, ભાવના શમ દમ સાર રે,
પૃથ્વી પરે રે, સમકિત તસ આધાર રે;
છટી ભાવના રે, સમકિતભાજન જો મલે,
શ્રુત શીલનો રે, તો રસ તેહમાંથી નવિ ઢલે.

૬૦

હરિગીત છંદ.

નવિ ઢલે સમકિતભાવના રસ, અમીય સમ સંવરતણો,
૫૮ ભાવના એ કહી એહમાં, કરો આદર અતિ ઘણો;
ઇંમ ભાવતાં પરમાથ* જલનિધિ, હોય નિત્ય ઝકઝોલ એ,
ધન પવન પુણ્ય પ્રમાણ પ્રગટે, ચિદાનંદ કહોલ એ.

૬૧

ઢાલ-ખારમી.

[આતમ ભક્તિ મત્યા કેઇ દેવા-એ દેશી.]

ઠરે જિહાં સમકિત તે થાનક, તેહનાં પદવિધ કહીએ રે,
તિહાં પહિલું થાનક 'છે ચેતન-લક્ષણ આતમ' લહીએ રે;

ખીરનીરપરે પુદ્ગલમિશ્રિત, પણ એકથી છે અલગો રે,
અનુભવ હંસચંદ્ર જે લાગે, તો નવિ દીસે વલગો રે. ૬૨
ખીણું થાનક 'નિત્ય આતમા', જે અનુભૂત સંભારે રે,
ખાલકને સ્તનપાનવાસના, પૂરવલવ અનુસારે રે;
દેવ મનુજ નરકાદિક તેહના, છે અનિત્ય પર્યાય રે,
દ્રવ્યથકી અવિચલિત અખંડિત, નિજ ગુણ આતમશય રે. ૬૩

ત્રીણું થાનક 'ચેતન કર્તા', કર્મતણે છે યોગે રે,
કુંભકાર જિમ કુંભતણો જગ, દંડાદિકસંયોગે રે;
નિશ્ચયથી નિજ ગુણનો કર્તા, અનુપચરિત વ્યવહારે રે,
દ્રવ્યકર્મનો નગરાદિકનો, તે ઉપચાર પ્રકારે રે. ૬૪

ચોથું થાનક 'ચેતન લોકતા,' પુણ્ય પાપ ફલકેરો રે,
વ્યવહારે નિશ્ચય નય દષ્ટે, ભુજે નિજ ગુણ નેરો રે;
પાંચમું થાનક 'છે પરમ પદ,' અચલ અનંત સુખવાસો રે,
આધિ વ્યાધિ તન મનથી લહીએ,

તમ અભાવે સુખ ખાસો રે. ૬૫

છઠું થાનક 'મોક્ષતણો છે, સંજમ જ્ઞાન ઉપાયો' રે,
જે સહેજે લહીએ તો, સઘલે, કારણ નિષ્ફલ થાયો રે;
કહે જ્ઞાનનય જ્ઞાનજ સાચું, તે વિણ જૂઠી કિરિયા રે,
ન લહે રૂપ રૂપ જાણી, સીપ જાણી જે કિરિયા રે. ૬૬

કહે કિરિયાનય કિરિયા વિણ જે, જ્ઞાન તેહ શું કરશે રે ?
જલ પેસી કર પદ ન હલાવે, તારૂં તે કિમ તરશે રે ?
દૂષણ ભૂષણ છે ઇલાં બહુલાં, નય એકેકને વાઢે રે,
સિદ્ધાંતી તે બેહુ નય સાધે, જ્ઞાનવંત અપ્રમાદે રે. ૬૭

ધણિ પરે સડસઠ બોલ વિચારી, જે સમકિત આરાહે રે,
રાગદ્વેષ ટાલી મન વાલી, તે શમમુખ અવગાહે રે;
જેહનું મન સમકિતમાં નિશ્ચલ, કોઈ નહિ તસ તોલે રે,
શ્રીનયવિજય વિબુધ પય સેવક, વાચકજસ ઇમ બોલે રે. ૬૮

ઇતિ શ્રી સમકિતના સડસઠ બોલની સજ્જાય સંપૂર્ણ.

મહોપાધ્યાય શ્રીમદ યશોવિજયજી વાચક
વિરચિત અઢાર પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

૧-હિસા પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

[કપૂર હોયે અતિ ઉજલું રે-એ દેશી.]

પાપસ્થાનક પહિલું કહ્યું રે, હિસા નામે દુરંત;
મારે જે જગ જીવને રે, તે લહે મરણ અનંત રે.
પ્રાણી ! જિનવાણી ધરે ચિત્ત ૧
માતપિતાદિ અનંતના રે, પામે વિયોગ તે મંદ;
દારિદ્ર દોહગ નવિ ટલે રે, મિલે ન વલ્લભ વૃંદ રે. પ્રાણી ! ૨
હોય વિપાકે દશગાથું રે, એક વાર કિયું કર્મ;
શત સડસઠ કોડી ગમે રે, તીવ્ર ભાવના મમં રે પ્રાણી ! ૩
મર કહેતાં પણ દુઃખ હુએ રે, મારે કિમ નવિ હોય ?
હિસાભગિની અતિ ખૂરી રે, વેશ્વાનરની જોય રે. પ્રાણી ! ૪
તેહને જોરે જે હુઆ રે, રોદ્ર ધ્યાન પ્રમત્ત;
નરકઅતિથિ તે નૃપ હુઆ રે,
જિમ સુભૂમ અદર્શત રે. પ્રાણી ! ૫
રાય વિવેક કન્યા ક્ષમા રે, પરણાવે જસ સાંય;
તેહથકી દૂરે ટલે રે, હિસા નામ બલાય રે. પ્રાણી ! ૬

૨-મૃષાવાદ પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

[લાછલદે માત મદહાર-એ દેશી.]

- ખીજી પાપનું સ્થાન, મૃષાવાદ દુધ્યાન;
 આજ હો છંડો રે ભવી ! મંડો ધર્મશું પ્રીતડી જી. ૧
- વેર ખેદ અવિશ્વાસ, એહથી દોષ અભ્યાસ;
 આજ હો થાયે રે નવિ જાયે, વ્યાધિ અપશ્યથી જી. ૨
- રહેવું કાલિકસૂરિ, પરિજન વચન તે ભૂરિ;
 આજ હો સહિવું રે નવિ કહિવું, જૂઠં ભયાનિકે જી. ૩
- આસન ધરત આકાશ, વસુ નૃપ હુઓ સુપ્રકાશ;
 આજ હો જૂઠે રે સુર રૂઠે, ઘાડ્યો રસાતલે જી. ૪
- જે સત્ય વ્રત ધરે ચિત્ત, તે હોય જગમાં પવિત્ત;
 આજ હો તેડને રે નવિ ભય, સુર-વ્યંતર-ચક્ષથી જી. ૫
- જે નવિ ભાખે અલીક, ખોલે ઠાવું ઠીક;
 આજ હો ટેકે રે સુવિવેકે, સુમશ તે સુખ વરે જી. ૬



૩-અદત્તાદાન પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

(નિંદરડી વેરજી હુધ રહી-એ દેશી.)

- ચોરી વ્યસન નિવારીએ, પાપસ્થાનક હો ત્રીજી કહ્યું ઘોર કે;
 ઇંડભવ પરભવ દુઃખ ધણી,
 એહ વ્યસને હો પામે જગ ચોર કે. ચોરી૦ ૧
- ચોર તે પ્રાયે દરિદ્રી હુએ, ચોરીથી હો ધન ન ઠરે નેટ કે;
 ચોરનો કોઈ ધણી નહિ,
 પ્રાયે ભૂખ્યું હો રહે ચોરનું પેટ કે. ચોરી૦ ૨

જેમ જલમાંહી નાંખીયો, તલે આવે હો જલને અયગોલ કે;
ચોર કઠોર કરમ કરી,

ભય નરકે હો તિમ નિપટ નિટોલ કે. ચોરી૦ ૩
નાહું પડ્યું વલી વિસયું, રહું રાખ્યું હો થાપણ કયું જેહ કે;
તૃણ તુસ માત્ર ન લીજીએ,

અણુદીધું હો કિહાં કોધનું તેહ કે. ચોરી૦ ૪
ફરે અનય સકલ ટલે, મિલે વહાલા હો સઘલે જશ થાય કે;
સુરસુખનાં હુએ લેટણાં,

વ્રત ત્રીભું હો આવે જસ દાય કે. ચોરી૦ ૫
ચોરપણું ત્યજ દેવતા, હોયે નિશ્ચલ હો રાહિણીયો જેમ કે;
એ વ્રતથી જસ સુખ લહે,

વલી પ્રાણી હો વહે પુણ્યશું પ્રેમ કે. ચોરી૦ ૬

૪-અબ્રહમચર્ય પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

[તુમે બહુ મિત્રો રે સાહિબા-એ દેશી.]

પાપસ્થાનક ચોથું વરજીએ, દુર્ગતિમૂલ અખંલ;

જગ સવિ મૂંઝયો છે એહમાં, છંડે તેહ અચંલ. પાપ૦ ૧

રૂડું લાગે રે એ ધુરે, પરિણામે અતિ દૂર;

ફલ કિપાકના સારિખું, વરજે સજ્જન દૂર. પાપ૦ ૨

અધર વિદ્રુમ સ્મિત ફૂલડાં, કુચફલ કઠિન વિશાલ;

રામા દેખી ન રાચિયે, એ વિષવેલિ રસાલ. પાપ૦ ૩

પ્રબલ જ્વલિત અય-પૂતલી, આલિંગન ભલું તંત;

નરક-હુવાર નિતાંબિની, જઘન સેવન એ દુરંત. પાપ૦ ૪

દાવાનલ ગુણ-વન તણો, કુલ મશીકૂચક એહ;
 રાજધાની મોહરાયની, પાતક કાનન મેહ. પાપ૦ ૫
 પ્રભુતાએ હરિ સારિખો, રૂપે મયણુ અવતાર;
 સીતાએ રે રાવણુ યથા, છંડો પર નર નાર. પાપ૦ ૬
 દશ શિર રણુમાંહે રોલવ્યાં, રાવણુ વિવશ અળંભ;
 રામે ન્યાયે રે આપણો, રોપ્યો જગ જયથંભ. પાપ૦ ૭
 પાપ બંધાયે રે અતિ ઘણાં, સુકૃત સકલ ક્ષય જાય;
 અપ્રહ્મચારીનું ચિંતવ્યું, કદીય સકલ નવિ થાય. પાપ૦ ૮
 મંત્ર ફલે જગ જસ વધે, દેવ કરે રે સાન્નિદ્ય;
 પ્રહ્મચર્ય ધરે જે નરા, તે પામે નવનિધ. પાપ૦ ૯
 શેઠ સુદર્શનને ટલી, શૂલી સિંહાસન હોય;
 ગુણુ ગાયે ગગને રે દેવતા, મહિમા શીયલનો જોય. પાપ૦ ૧૦
 મૂલ ચારિત્રનું એ ભલું, સમકિત વૃદ્ધિ નિદાન;
 શીલ સલીલ ધરે જિકે, તસ હુએ મુજસ વખાણુ. પાપ૦ ૧૧

૫-પરિગ્રહ પાપસ્થાનકની સંજ્ઞાય.

[સુમતિ સદા દિલમાં ધરો-એ દેશી.]

પરિગ્રહ મમતા પરિહરો, પરિગ્રહ દોષનું મૂલ; સલૂણું
 પરિગ્રહ જેહ ધરે ઘણો, તસ તપ જપ પ્રતિકૂલ. સં ૫૦ ૧
 નવિ પલટે મૂલ રાશિથી, માગી કદિય ન હોય; સં
 પરિગ્રહ ગ્રહ છે અભિનવો, સહુને દીએ દુઃખ સોય. સં ૫૦ ૨
 પરિગ્રહ મદ ગુરૂઅત્તણું, ભવમાંહી પડે જંત; સં
 યાનપાત્ર જિમ સાયરે, ભારાકાંત અત્યંત. સં ૫૦ ૩
 જ્ઞાનધ્યાન હયગયવરે, તપ જપ શ્રુત પરતંત; સં
 છોડે શમ પ્રભુતા લહે, મુનિ પણ પરિગ્રહવંત. સં ૫૦ ૪

પરિગ્રહ ગ્રહ વશે લિંગિયા, લેઈ કુમતિરજ સીસ; સં
 જિમ તિમ જગ લવતા ફિરે, ઉનમત્ત હુઈ નિશદીસ. સં ૫૦ ૫
 તૃપતો ન જીવ પરિગ્રહે, ઇંધણથી જિમ આગ; સં
 તૃષ્ણાદાહ તે ઉપશમે, જલ સમ જ્ઞાન વૈરાગ. સં ૫૦ ૬
 તૃપતો સગર સુતિ નહિ, ગોધનથી કુચ્ચીકર્ણ; સં
 તિલક શેઠ વલી ધાન્યથી, કનકે નંદ સકર્ણ. સં ૫૦ ૭
 અસંતુષ્ટ પરિગ્રહલયા, સુખીયા ન ઇંદ નરિંદ; સં
 સુખી એક અપરિગ્રહી, સાધુ સુજસ સમકંદ. સં ૫૦ ૮

૬-ક્રોધ પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

[ઋષભનો વંશ રચણાયર-એ દેશી.]

ક્રોધ તે બોધનિરોધ છે, ક્રોધ તે સંયમઘાતી રે;
 ક્રોધ તે નરકનું આરાણું, ક્રોધ દુરિત પક્ષપાતી રે. ૧
 પાપસ્થાનક છડું પરિહરો, મન ધરી ઉત્તમ ખંતી રે;
 ક્રોધભુજંગની જાંગુલી, એહ કહી જયવંતી રે. પાપ૦ ૨
 પૂરવ કોડિ ચરણ ગુણે, લાભ્યો છે આતમ જેણ રે;
 ક્રોધવિવશ હુંતા હોય ઘડી, હારે સવિ ફલ તેણ રે. પાપ૦ ૩
 બાલે આશ્રમ આપણો, ભજના અન્યને દાહે રે;
 ક્રોધ કૃશાનુ સમાન છે, ટાલે પ્રશમ પ્રવાહે રે. પાપ૦ ૪
 આકોશ તર્જના ધાતના, ધર્મજ્ઞાને લાવે રે;
 અગ્નિમ અગ્નિમ વિરહથી, લાલ તે શુદ્ધ સ્વભાવે રે. પાપ૦ ૫
 ન હોય ને હોય તો ચિર નહિ, ચિર રહે તો ફલ-છેહો રે;
 સજ્જનક્રોધ તે એહવો, જેહવો દુર્જન-નેહો રે. પાપ૦ ૬

કોષ્ઠી મુખે કંદુ બોલણા, કંટકીયા કુટસાખી રે;
 અદિદ્ કલ્યાણકરા કલ્યા, દોષતરૂ-શત સાખી રે. પાપ૦ ૭
 કૂરગડુ ચઉ તપ-કરા, ચરિત સુણી શમ આણો રે;
 ઉપશમ સાર છે પ્રવચને, સુજશ વચન એ પ્રમાણો રે. પા૦ ૮



૭-માન પાપસ્થાનકની સન્ન્યાય.

[નદી યમુનાદે તીર ઉડે દોય પંખિયાં-એ દેશી]

- પાપસ્થાનક કહે સાતમું શ્રી જિનરાજ એ,
 માન માનવને હોય દુરિતશિરતાજ એ;
 આઠ શિખર ગિરિરાજતણાં આડાં વલે,
 નાવે વિમલાલોક તિહાં કિમ તમ ટલે ? ૧
- પ્રજામદ તપમદ વલી ગોત્રમદે ભર્યા,
 આજીવિકા મદવંત ન મુક્તિ અંગીકર્યા;
 ક્ષયોપશમ અનુસારે જો એહ ગુણ વહે,
 ક્ષયો મદ કરવો એહમાં ? નિર્મદ સુખ લહે. ૨
- ઉચ્ચભાવ દગદોષે મદજ્વર આકરો,
 હોય તેહનો પ્રતિકાર કહે મુનિવર ખરો;
 પૂર્વપુરૂષ સિંધુરથી લઘુતા ભાવવું,
 શુદ્ધ ભાવન તે પાવન શિવસાધન નવું. ૩
- માને ખોયું રાજ્ય લંકાનું રાવણે,
 નરનું માન હરે હરિ આવી ઐરાવણે;
 સ્થૂલિભદ્ર શ્રુતમદથી પામ્યા વિકાર એ,
 માને જીવને આવે નરક અધિકાર એ. ૪

વિનય શ્રુત તપ શીલ ત્રિવર્ગ હશે સવે,
માન તે જ્ઞાનનો ભંજક હોય ભવોભવે;
લુંપક છેક વિવેકનયણનો માન છે,
એહને છાંડે તાસ ન દુઃખ રહે પછે.

૫

માને બાહુબલી વરસ લગે કાઉસ્સગ્ગ રહ્યા,
નિર્મલ ચક્રી સેવક હોય મુનિ સમ કહ્યા;
સાવધાન ત્યજી માન જે ધ્યાન ધવલ ધરે,
પરમા સુજસ રમા તસ આલિંગન કરે.

૬

૮-માયા પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

[સ્વામી સ્વયંપ્રભ સાંભળો, અરિહંતાજી-એ દેશી.]

પાપસ્થાનક કહ્યું આઠમું, સુણો સંતાજી !

છાંડો માયા મૂલ; ગુણવંતાજી !

કષ્ટ કરે વ્રત આદરે, સું માયાયે તે પ્રતિકૂલ. ગું ૧

નગન માસ ઉપવાસિયા, સું સીથ લીએ કૃશ અન્ન; ગું

ગભ અનંતા પામશે, સું જો છે માયા મન્ન. ગું ૨

કેશ-લોચ-મલ-ધારણા, સું ભૂમિશય્યા વ્રત યાગ; ગું

સુકર સકલ છે સાધુને, સું દુષ્કર માયા ત્યાગ. ગું ૩

નયન વચન આકારનું, સું ગોપન માયાવંત; ગું

જેહ કરે અસતી પરે, સું તે નહિ હિતકર તંત. ગું ૪

કુસુમપુરે ધરે શેઠને, સું હેઠે રહ્યો સંવિસ; ગું

ઉપરિ તસ ખીજો રહ્યો, સું મુતકલ પણ સુગુણસ. ગું ૫

દંભી એક નિદા કરે, સું ખીજો ધરે ગુણ રાગ; ગું

પહેલાને ભવ દુસ્તર કહે, સું ખીજને કેવલ તાગ. ગું ૬

વિધિ નિષેધ નવિ ઉપદિશે, સુઠ એકાંતે ભગવંત; ગુઠ
કારણે નિષ્કપટી હવું, સુઠ એ આણા છે તંત. ગુઠ ૭
માયાથી અલગા ટલો, સુઠ જિમ મિલો મુગતિશું રંજ; ગુઠ
મુજસવિલાસ મુખી રહો, સુઠ લક્ષણ આવે અંજ. ગુઠ ૮

૯-લોભ પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

[જરે મારે જમ્યો કુમર જમ-એ દેશી.]

જરે સ્હારે લોભ તે હોષ અથોભ,

પાપસ્થાનક નવમું કહ્યું જરેજ;

જીઠ સવં વિનાશનું મૂલ, એકથી કોણે ન સુખ લહ્યું જરેજ. ૧

જીઠ સુષ્ટીએ ખડું લોભાંધ, ચક્રવર્તી હરિની કથા જરેજ;

જીઠ પામ્યા કટુક વિપાક, પીવત રક્ત જલો યથા જરેજ. ૨

જીઠ નિધનને શત ચાહ, શત લહે સહસ જોડિએ જરેજ;

જીઠ સહસ લહે લખ લોભ, લખ લાભે મન કોડિએ જરેજ. ૩

જીઠ કોટીશ્વર નૃપઋદ્ધિ, નૃપ ચાહે ચક્રીપણું જરેજ;

જીઠ ચાહે ચક્રી સુરભોજ,

સુર ચાહે સુરપતિસુખ ધણું જરેજ. ૪

જીઠ મૂલે લઘુપણે લોભ, વાધે સરાવ પરે સહી જરેજ;

જીઠ ઉત્તરાધ્યયને અનંત, ઈચ્છા આકાશ સમી કહી જરેજ. ૫

જીઠ સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર, કોઈક અવગાહી શકે જરેજ;

જીઠ તે પણુ લોભસમુદ્ર, પાર ન પામે ખલ થકે જરેજ. ૬

જીઠ કોઈક લોભને હેત, તપ શ્રુત હારે જે જડા જરેજ;

જીઠ કાગ ઉડાવણ હેત, સુરમણિ નાખે તે ખડા જરેજ. ૭

જીઠ લોભ તજે જે ધીર, તસ સવિ સંપત્તિ કિંકરી જરેજ;

જીઠ મુજસ મુપુણ્યવિલાસ, ગાવે તસ સુરસુંદરી જરેજ. ૮

૧૦-રાગ પાપસ્થાનકની સંજ્ઞાય.

[લઘુ પણુ હું તુમ મન નવિ માવું રે-એ દેશી.]

પાપસ્થાનક દશમું કણું રાગ રે,

કુણુહિ ન પામ્યો તેહનો તાગ રે;

રાગે વાહ્યા હરિ હર ખંભા રે,

રાયે નાયે કરેય અચંભા રે. ૧

રાગ કેશરી છે વડ રાગ રે,

વિષયાભિલાષ તે મંત્રી તાબ રે;

જેહના છોડે ઇન્દ્રિય પંચો રે,

તેહનો કીધો એ સકલ પ્રપંચો રે. ૨

જેહ સદાગમવશ હુઈ જાયે રે,

અપ્રમત્તતા શિખરે વાસે રે;

ચરણ ધરમ નૃપ શૈલ વિવેકે રે,

તેહશું ન અલે રાગી ટેકે રે. ૩

ખીજ તો સવિ રાગે વાહ્યા રે,

ઐકાદશ ગુણુહાણે ઉમાહ્યા રે;

રાગે પાડ્યા તે નર ખુત્તા રે,

નરકનિગોદે મહાદુઃખ ખુત્તા રે. ૪

રાગહરણ તપ જપ શ્રુત ભાખ્યા રે,

તેહથી પણ જિણે ભવફલ આખ્યા રે;

તેહનો કોઈ ન છે પ્રતિકારો રે,

અમીય હોય વિષ ત્યાં ર્યો આરો રે? ૫

તપબલે છૂટ્યા તરણું તાણી રે,

કંચન કોડિ આષાઢભૂતિ નાણી રે

નંદિષેણુ પણ રાગે નડિયા રે,

શ્રુતનિધિ પણ વેશ્યાવશ પડિયા રે.

આવીશ જિન પણ રહી ધરવાસે રે,

વરત્યા પૂરવ રાગ અબ્યાસે રે

વજ્રખંધ પણ જસ બલ તૂટે રે,

નેહતંતુથી તેહ ન છૂટે રે.

દેહઉચ્ચાટન અભિનું દહવું રે,

ધણુ-કુદન એ સવિ દુઃખ સહવું રે

અતિ ધણું રાતી જે હોય મજા રે,

રાગતણો ગુણુ એહજ દીઠ રે.

રાગ ન કરજો કોઈ નર કોઈશું રે,

નવિ રહેવાય તો કરજો મુનિશું રે

મણિ જિમ કણિ વિષનો તિમ તેહો રે,

રાગનું લેખજ મુજસ સનેહો રે.

૧૧-દ્વેષ પાપસ્થાનકની સંજ્ઞાય.

[લાલનની દેશી.]

દ્વેષ ન ધરીએ લાલન દ્વેષ ન ધરીએ,

દ્વેષ તજ્યાથી લાલન શિવમુખ વરીએ; લા० શિ०

પાપસ્થાનક અગ્યારમું ફૂડું,

દ્વેષરહિત ચિત્ત હોય સવિ રૂડું.

લા० હો०

અરણુ કરણુ ગુણુ બની ચિત્રશાલી;

દ્વેષધૂમે હોય તે સવિ કાલી.

લા० તે०

હોય ખેંતાલીશ શુદ્ધઆહારી;	
ધૂમ્રદોષે હોય મળલ વિકારી.	લાંબ પ્રાં ૩
ઉત્ર વિહાર ને તપ જપ કિરિયા;	લાંબ પ્રાં ૪
કરતા દ્વેષ તે ભવમાંહે કિરિયા.	લાંબ પ્રાં ૫
યોગનું અંગ અદ્વેષ છે પહેલું;	લાંબ પ્રાં ૬
સાધન સવિ લહે તેહથી વહેલું.	લાંબ પ્રાં ૭
નિર્ગુણ તે ગુણવંત ન જાણે;	લાંબ પ્રાં ૮
ગુણવંત તે ગુણ દ્વેષમાં તાણે.	લાંબ પ્રાં ૯
આપ ગુણી ને વળી ગુણગાળી;	લાંબ પ્રાં ૧૦
જગમાંહે તેહની કીરતિ જાળી.	લાંબ પ્રાં ૧૧
રાગ ધરીજે જિહાં ગુણ લહીએ;	લાંબ પ્રાં ૧૨
નિર્ગુણ ઉપર સમચિત્ત રહીએ.	લાંબ પ્રાં ૧૩
ભવચિતિ ચિંતન મુજશવિલાસે;	લાંબ પ્રાં ૧૪
ઉત્તમના ગુણ એમ પ્રકાશે.	લાંબ પ્રાં ૧૫

૧૨-કલહ પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

[કિસકે ચેત્રે કિસકે પૂત-એ દેશી.]

કલહ તે ખારમું પાપનું સ્થાન, દુરગતિવનનું મૂલનિદાન,
સાજન! સાંભલો, મહોટો રોગ કલહ કાચકામલો;
દાંતકલહ જે ઘરમાંહે હોય,

લચ્છી-નિવાસ તિહાં નવિ જોય. સાં ૧

શું સુંદરી તું ન કરે સાર ? ન કરે આપે કાંઈ ગમાર; સાં
કોધમુખી તું તુજને ધિક્કાર,

તુજથી અધિકો કુણ ? કલિકાર. સાં ૨

સાહમું બોલે પાપણી નિત્ત, પાપી તુજ પિતા જીઓ ચિત્ત; સાં
 દંતકલહ ઇમ જેહને થાય, તે દંપતીને સુખ કુણ હાય? સાં ૩
 કાંટે કાંટે થાયે વાડ, બોલે બોલે વાધે રાડ; સાં
 બાણી મોન ધરે ગુણવંત, તે સુખ પામે અતુલ અનંત. સાં ૪
 નિત્યે કલહણ કોહણશીલ, ભંડણશીલ વિવાદનશીલ; સાં
 ચિત્ત ઉતાપ ધરે જે એમ, સંયમ કરે નિર્થક તેમ. સાં ૫
 કલહ કરીને ખમાવે જેહ, લઘુ ગુરૂ આરાધક હોય તેહ; સાં
 કલહ સમાવે તે ધન ધન, ઉપશમસાર કહિયો સામન. સાં ૬
 નારદ નારી નિર્દય ચિત્ત, કલહ ઉદીરે ત્રણે નિત્ત; સાં
 સજ્જન સુજસ સુશીલ મહંત, વારે કલહ સ્વભાવે સંત. સાં ૭

૧૩-અભ્યાખ્યાન પાપસ્થાનકની સંજ્ઞાય.

[અરણિક મુનિવર આલ્યા ગોચરી-એ દેશી.]

પાપસ્થાનક તે તેરમું છાંડીએ, અભ્યાખ્યાન દુરતોણ;
 અછતાં આળ જે પરનાં ઉચ્ચરે, દુઃખ પામે તે અનંતોણ.
 ધન! ધન! તે નર જે જિનમત ધરે ૧
 અછતે દોષે રે અભ્યાખ્યાન જે, કરે ન પૂરે હાણોણ;
 તે તે દોષેરે તેહને દૂષિયે, ઇમ ભાખે જિનલાણોણ. ધં ૨
 જે બહુ મુખરી રે વળી ગુણ-મતસરી, અભ્યાખ્યાની તે હોયણ;
 પાતક લાગેરે અણકીધાં સહી, તે કીધું સવિ ખોયણ. ધં ૩
 મિથ્યામતિનીરે દશ સંજ્ઞા જિકે, અભ્યાખ્યાનના ભેદોણ;
 ગુણ અવગુણોરે જે કરે પાલટો, તે પામે બહુ ખેદોણ. ધં ૪
 પરને દોષ ન અછતા દીજીએ, પીજીએ જો જિનવાણીજી;
 ઉપશમરસગું રે ચિત્તમાં ભીંજીએ, કીજીએ સુજસ કમાણીજી.
 ધં ૫

૧૪-પૈશુન્ય પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

[શિરોહીનો સાલુ હો કે ઉપર ભેષપુરી-એ દેશી.]

પાપસ્થાનક હો કે ચૌદમું આકરું,

પિશુનપણાનું હો કે વ્યસન છે અતિ ખુરું;

અશન માત્રનો હો કે શુનક કૃતજ છે,

તેહથી ભૂડો હો કે પિશુન ભવે પછે. ૧

ખડુ ઉપકરીએ હો કે પિશુનને પરે પરે,

કલહનો દાતા હો કે હોય તે ઉપરે;

દૂધે ધોયો હો કે વાયસ ઉજળો,

કિમ હોયે પ્રકૃતે હો કે જે છે શામળો. ૨

તિલહ તિલત્તણુ હો કે નેહ છે ત્યાં લગે,

નેહ વિણુદું હો કે ખલ કહીએ જગે;

ઈમ નિઃસ્નેહી હો કે નિર્દય હૃદયથી,

પિશુનની વાર્તા હો કે નવિ બાયે કથી. ૩

ચાડી કરતાં હો કે વાડી ગુણતણી,

સૂકે ચૂકે હો કે ખ્યાતિ પુણ્યતણી;

કેઈ ન દેખે હો કે વદન પિશુનતણું,

નિર્મલ કુલને હો કે દિએ તે કલંક ધણું. ૪

જિમ સજ્જનગુણ હો કે પિશુનને દૂષિયે,

તિમ તિણે સહેજે હો કે ત્રિભુવન ભૂષિયે;

ભસ્મે માંખ્યો હો કે દર્પણ હોય ભલો,

સુજસ સવાઈ હો કે સજ્જન સુકુલ-તિલો. ૫

૧૫-રતિ-અરતિ પાપસ્થાનકની સંજ્ઞાય.

[પ્રથમ ગોવાલા તથે ભવેછ-એ દેશી.]

જિહાં રતિ કોઈક કારણેછ, અરતિ તિહાં પણ હોય;
પાપસ્થાનક તે પંદરમુંછ, તિથે એ એકજ જોય. ૧

સુગુણ નર ! સમજો ચિત્તમોઝાર૦

ચિત્ત અરતિ રતિ પાંખશુંછ, ઉડે પાંખી રે નિત્ત;
પિંજર શુદ્ધ સમાધિમેંછ, કંધ્યો રહે તે મિત્ત. સુ૦ ૨

મનપારદ ઉડે નહિછ, પામી અરતિ રતિ આગ;
તો હુએ સિદ્ધિ કલ્યાણનીછ, ભાવઠ જાયે ભાગ. સુ૦ ૩

રતિવશે અરતિ કરીછ, ભૂતારત હોય જેહ;
તસ વિવેક આવે નહિછ, હોય ન દુઃખનો છેહ. સુ૦ ૪

નહિ રતિ અરતિ છે વસ્તુથીછ, તે ઉપજે મનમાંહિ;
અંગજ વલ્લભ સુત હુઓછ, યુકાદિક નહિ કાંહિ. સુ૦ ૫

મનકલ્પિત રતિ અરતિ છે છ, નહિ સત્ય પર્યાય;
નહિ તો વેચી વસ્તુમાંછ, કિમ તે સવિ મિટ જાય. સુ૦ ૬

જેહ અરતિ રતિ નવિ ગણેછ, સુખ દુઃખ હોય સમાન;
તે પામે જસ સંપદાછ, વાધે જગ તસ વાન. સુ૦ ૭

૧૬-પર-પરિવાદ પાપસ્થાનકની સંજ્ઞાય.

[સાહેબ બાહુ જિણેસર વિનવું-એ દેશી.]

મુંદર ! પાપસ્થાનક તજો સોલમું, પરનિદા અસરાલ હો;
મુંદર ! નિદક જે મુખરી હુએ, તે ચોથો અંડાલ હો. સુ૦ પા૦ ૧
સુ૦ જેહને નિદાનો ઢાલ છે, તપ કિરિયા તસ ફોક હો;
સુ૦ દેવ કિલ્મિય તે ઉપજે, એ ફલ રોકારોક હો. સુ૦ પા૦ ૨

સું ક્રોધ અજીરણ તપતણું, જ્ઞાનતણું અડકાર હો;
 સું પરનિંદા કિરિયાતણું, વમન અજીર્ણ આહાર હો. સું પાં ૩
 સું નિંદ્રાનો જેહ સ્વભાવ છે, તાસ કથન નવિ નિંદા હો;
 સું નામ ધરી જે નિંદા કરે, તેહ મહામતિમંદ હો. સું પાં ૪
 સું રૂપ ન કોઈનું ધારીએ, દાખીએ નિજ નિજ રંગ હો;
 સું તેહમાં કાંઈ નિંદા નહિ, ખોલે ખીણું અંગ હો. સું પાં ૫
 સું એહ કુશીલણી એમ કહે, કોપ હુએ જેહ ભાખે હો;
 સું તેહ વચન નિંદાતણું, દશવૈકાલિક શાખે હો. સું પાં ૬
 સું દોષનજરથી નિંદા હુએ, ગુણનજરે હુએ રાગ હો;
 સું જગ સર્વિ ચાલે માહત્ત મલ્લો, સર્વગુણી વીતરાગ હો.

સું પાં ૭

સું નિજમુખ કનક કચોલડે, નિદક પર-મલ લેઈ હો;
 સું જેહ ઘણા પર-ગુણ ગ્રહે, સંત તે વિરલા કોઈ હો. સું પાં ૮
 સું પર પરિવાદ વ્યસન તળે, મ કરો નિજ-ઉત્કર્ષ હો;
 સું પાપ કરમ ઈમ સર્વિ ટલે, પામે શુભ જસ હર્ષ હો.

સું પાં ૯



૧૭-માયા-મૃષાવાદ પાપસ્થાનકની સજ્ઞાય.

[સખિ ! ચૈતર મહિને આત્યા-એ દેશી.]

સત્તરમું પાપનું ઠામ, પરિહરજો સદગુણ ધામ;
 જિમ વાધે જગમાં મામ હો લાલ, માયામોહ ન કીજીયે. ૧
 એ તો વિષને વલીય વધાયું, એ તો શસ્ત્રને અવગું ધાયું;
 એ તો વાઘનું ખાલ વકાયું. હો લાલ— માયાં ૨

- એ તો માયી ને મોસાવાઇ, થઇ મહોટા કરે ઠંગાઈ;
તસ હેઠે ગઈ ચતુરાઈ. હો લાલ— માયા૦ ૩
- બગલાં પરે પગલાં ભરતાં, થોડું બોલે જાણે ભરતાં;
જગધંધે ઘાલે ફિરતાં. હો લાલ— માયા૦ ૪
- જે કપટી બોલે જૂઠું, તસ લાગે પાપ અપૂઠું;
પણિમાં હોયે મુખ જૂઠું. હો લાલ— માયા૦ ૫
- દંભીનું જૂઠું મીઠું, તે નારી ચંચિત્રે દીઠું;
પણ તે છે દુર્ગતિ ચીઠું. હો લાલ— માયા૦ ૬
- જે જૂઠો દિયે ઉપદેશ, જનરંજનને ધરે વેશ;
તેનો જૂઠો સકલ કલેશ. હો લાલ— માયા૦ ૭
- તેણે ત્રીજે મારગ લાખ્યો, વેશ નિદે દંભે રાખ્યો;
શુદ્ધ લાષકે શમસુખ ચાખ્યો. હો લાલ— માયા૦ ૮
- જૂઠું બોલી ઉઠર જે ભરવું, કપટીને વેશે ફરવું;
તે જમવારે શું કરવું. હો લાલ— માયા૦ ૯
- પંડે જાણે તો પણ દંભે, માયામોસને અધિક અચંભે;
સમકિતદષ્ટિ મન થંભે. હો લાલ— માયા૦ ૧૦
- શ્રુતમર્યાદા નિરધારી, રહ્યા માયામોસ નિવારી;
શુદ્ધલાષકની ખલિહારી. હો લાલ— માયા૦ ૧૧
- જે માયાએ જૂઠ ન બોલે, જગ નહિ કોઈ તેહને તોલે;
તે રાજે મુજબ અમોલે. હો લાલ— માયા૦ ૧૨



૧૮-મિથ્યાત્વશલ્ય પાપસ્થાનકની સજ્જાય.

[વીર જિણુંદ જગત ઉપકારી-એ દેશી.]

અઠારમું જે પાપનું થાનક, તે મિથ્યાત્વ પરિહરીએજ,
સત્તરથી પણ તે એક ભારી, હોએ તુડાએ જો ધરીએજ;
કષ્ટ કરે. પરે પરે દમો અપ્પા, ધમ'અર્થે' ધન ખરચેજ,
પણ મિથ્યાત્વ છતે તે જૂઠું, તિણે તેડથી તુમે વિરચેજ. ૧

કિરિયા કરતો ત્યજતો પરિજન, હુઃખ સહતો મન રીઝેજ,
અંધ ન જીવે પરની સેના, તિમ મિથ્યાદષ્ટિ ન સીઝેજ;
વીરસેન શૂરસેન દષ્ટાંતે, સમકિતની નિર્ચુકતેજ,
જોઇને ભલી પરે મન ભાવો, એહ અરથ વર ચુકતેજ. ૨

ધમ્મે અધમ્મ અધમ્મે ધમ્મહ, સત્તા મગ્ગ ઉમગ્ગાજ,
ઉન્માગે' મારગની સત્તા, સાધુ અસાધુ સંલગ્ગાજ;
અસાધુમાં સાધુની મતિ, જીવે અજીવ અજીવ જીવ વેદો જ,
મુત્તે અમુત્ત અમુત્તે મુત્તહ, સત્તા એ દશ ભેદોજ. ૩

અભિગ્રહિક નિજ નિજ મતે અભિગ્રહ,
અનભિગ્રહિક સહુ સરિખાજ,

અભિનિવેશી જાણતો કહે જૂઠું, કરે ન તત્ત્વપરિકખાજ;
સંશય તે જિનવચનની શંકા, અવ્યક્તે અનાલોગાજ,
એ પણ પાંચ ભેદ છે વિશ્રુત, જાણે સમજી લોગાજ. ૪

લોક લોકોત્તર ભેદ એ ષડ્વિધ, દેવ ગુરૂ વલી પર્વજ,
શક્તો તિહાં લૌકિક ત્રણ આદર, કરતાં પ્રથમ નિગર્વજ;
લોકોત્તર દેવ માને નિયાણે, ગુરૂ જે લક્ષણ લીનાજ,
પર્વનિષ્ઠે ઇંદ્ર લોકને કાજે, માને ગુરૂપદ લીનાજ. ૫

એમ એકવીશ મિથ્યાત્વ ત્યજે જે, ભજે ચરણ ગુરૂકેરાંજી,
 સજે ન પાપે રજે ન રાખે, મત્સર દ્રોહ અનેરાજી;
 સમકિતધારી શ્રુતઆચારી, તેહની જગ બલિહારીજી,
 શાસન સમકિતને આરાધે, તેહની કરો મનોહારીજી. ૬

મિથ્યાત્વ તે જગ પરમ રોગ છે, વક્ત્રીય મહા અંધકારોજી,
 પરમ શત્રુ ને પરમ શસ્ત્ર તે, પરમ નરક સંચારોજી;
 પરમ હોહગને પરમ દરિદ્ર તે, પરમ સંકટ તે કહિએજી,
 પરમ કંતાર પરમ દુર્ભિક્ષ તે, તે છાંડે સુખ લહીએજી. ૭

જે મિથ્યાત્વ લવલેશ ન રાખે, શુદ્ધો મારગ ભાખેજી,
 તે સમકિત સુરતરૂ ફલ યાખે, રહે વક્ત્રી અણીએ આખેજી;
 મહોટાઇ શી હોય ? ગુણ પાખે, ગુણ પ્રભુ સમકિત દાખેજી,
 શ્રી નયવિજય વિબુધ પય સેવક, વાચક જસ ઇમ ભાખેજી. ૮

ઇતિ શ્રી અઢાર પાપસ્થાનકની સન્ન્યાય સંપૂર્ણ.

મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી વિરચિત આઠ યોગ-દષ્ટિની સજ્ઞાય.

ઢાલ-પહેત્રી.

પ્રથમ મિત્રા દષ્ટિ-વિચાર.

[મુજને ચાર શરણાં હોજે-એ દેશી.]

શિવ સુખ કારણ ઉપદિશી, યોગ તણી અડદિટ્ટી રે;
તે ગુણ ગુણી જિનવીરનો, કરશ્યું ધમની પુટ્ટી રે.

વીર જિણેસર દેશનાં ૧

સધન અધન દિન રચણીમાં, ખાલ વિકલ ને અનેરા રે;
અરથ જોયે જિમ જૂજૂઆ, ઓધ નજરે તિમ ફેરા રે. વીર૦ ૨
દર્શન જે હુઆં જૂજૂઆ, તે ઓધ નજરને ફેરે રે;
ભેદ ધિરાદિક દષ્ટિમાં, સમકિતદષ્ટિને હેરે રે. વીર૦ ૩

દર્શન સકલના નય ગ્રહે, આપ રહે નિજ ભાવે રે;
હિતકરી જનને સંજીવની, ચારે તેહ ચરાવે રે. વીર૦ ૪

દષ્ટિ ધિરાદિક ચારમાં, મુગતિ પ્રયાણ ન ભાજે રે;
રચણી શયન જિમ શ્રમ હરે, સુર નર સુખ તિમ છાજે રે. વીર૦ ૫

એહ પ્રસંગથી મેં કહ્યું, પ્રથમ દષ્ટિ હવે કહિયે રે;
જિહાં મિત્રા તિહાં બોધજે, તે તૃણ અગનિસ્યો લહિયે રે. વીર૦ ૬

વ્રત પણ ચમ ઇહાં સંપજે, ખેદ નહિ શુભ કાજે રે;
દ્વેષ નહિ વલી અવરશ્યું, એહ ગુણ અંગે વિરાજે રે. વીર૦ ૭

યોગનાં બીજ ઇહાં ગ્રહે, જિનવર શુદ્ધ પ્રણામો રે;
ભાવાચારજ-સેવના, ભવ ઉદ્વેગ સુઠામો રે. વીર૦ ૮

દ્રવ્ય અભિગ્રહ પાલવા, ઔષધ પ્રમુખને ઢાને રે;
 આદર આગમ આસરી, લિખનાદિક બહુમાને રે. વીર૦ ૯
 લેખન પૂજન આપવું, શ્રુત વાચના ઉદ્ગ્રાહો રે;
 ભાવ વિસ્તાર સજ્જાયથી, ચિંતન ભાવન ચાહો રે. વીર૦ ૧૦
 ખીજ કથા ભલી સાંભલી, રોમાંચિત હુએ દેહ રે;
 એહ અવંચક યોગથી, લહિયે ધરમ સનેહ રે. વીર૦ ૧૧
 સદ્ગુરુ યોગે વંદન ક્રિયા, તેહથી ફલ હોએ જેહો રે;
 યોગ-ક્રિયા-ફલ લેહથી, ત્રિવિધ અવંચક એહો રે. વીર૦ ૧૨
 ચાહે ચક્રોર તે ચંદને, મધુકર માલતી લોગી રે;
 તિમ ભવી સહજ ગુણે હોએ, ઉત્તમ નિમિત્ત સંયોગી રે. વીર૦ ૧૩
 એહ અવંચક યોગ તે, પ્રગટે ચરમાવતે રે;
 સાધુને સિદ્ધ દશા સમું, ખીજનું ચિત્ત પ્રવતે રે. વીર૦ ૧૪
 કરણ અપૂર્વના નિકટથી, જે પહેલું ગુણહાણું રે;
 મુખ્યપણે તે ઇહાં હોએ, મુજસ વિલાસનું ટાણું રે. વીર૦ ૧૫



દાલ-ખીજ.

ખીજ તારા દષ્ટિ-વિચાર.

[મન મોહન મેરે-એ દેશી.]

દર્શન તારા દષ્ટિમાં, મન મોહન મેરે, ગોમય-અગનિ સમાન; મં
 શૌચ સંતોષ ને તપ ભલા, મં સજ્જાય ઇશ્વર ધ્યાન. મં ૧
 નિયમ પંચ ઇહાં સંપન્ને, મં નહિ ક્રિયા-ઉદ્વેગ; મં
 જિજ્ઞાસા ગુણ તત્ત્વની, મં પણ નહિ નિજ હઠ ટેગ. મં ૨

એહ દષ્ટિ હોય વરતતાં, મં યોગ કથા બહુ પ્રેમ; મં
અનુચિત તેહ ન આચરે, મં વાદ્યો વલે જિમ હેમ. મં ૩
વિનય અધિક ગુણીનો કરે, મં જેએ નિજ ગુણ-હાણ; મં
ત્રાસ ધરે ભવ ભય થકી, મં ભવ માને દુઃખ-ખાણ. મં ૪
શાસ્ત્ર ઘણાં મતિ થોડકી, મં શિષ્ટ કહે તે પ્રમાણ;
સુજસ લહે એહ ભાવથી, મં ન કરે જૂઠું ડાણ. મં ૫

ઢાલ-ત્રીજી.

ત્રીજી બલાદષ્ટિ-વિચાર.

[પ્રથમ ગોવાલા તણે ભવેજી રે-એ દેશી.]

ત્રીજી દષ્ટિ બલા કહીજી, કાષ્ટ-અગનિ સમ બોધ;
ક્ષેપ નહિ આસન સધેજી, શ્રવણ સમીહા શોધ રે.

જિનજી ! ધન ધન તુજ ઉપદેશ ૧

તરણ સુખી સ્ત્રી પરિવર્યોજી, જિમ ચાહે સુરગીત;
સાંભલવા તિમ તત્વનેજી, એ દષ્ટિ સુવિનીત રે. જિં ૧ ધં ૨
સરિ એ બોધ-પ્રવાહનીજી, એ વિણ શ્રુત થલ કૂપ;
શ્રવણ સમીહા તે કિસીજી, શયિત સુણે જિમ ભૂપ રે.

જિં ૧ ધં ૩

મન રીઝે તનુ ઉલ્લસેજી, રીઝે બુઝે એક તાન;
તે ઇચ્છા વિણ ગુણ-કથાજી, બહિરા આગલ ગાન રે. જિં ૧ ધં ૪
વિધન ઇહાં પ્રાપ્ત નહિજી, ધર્મ-હેતુ માંહે કોય;
અનાચાર-પરિહારથીજી, સુજસ મહોદય હોય રે. જિં ૧ ધં ૫



ઢાલ-ચોથી.

ચોથી હીમા દષ્ટિ-વિચાર.

[જાંઝરીયા મુનિવર ધન ધન તુમ અવતાર-એ દેશી.]

યોગ દષ્ટિ ચોથી કહીજી, હીમા તિહાં ન ઉત્યાન;

પ્રાણાયામ તે ભાવથીજી, દીપ-પ્રભાસમ જ્ઞાન.

મન મોહન જિનજી ! મીઠી તાહરી વાણી ૧

બાહ્ય ભાવ રેચક ઇહાંજી, પૂરક અંતર ભાવ;

કુંભક ચિરતા ગુણે કરીજી, પ્રાણાયામ સ્વભાવ. મન ૦ ૨

ધર્મ અરથે ઇહાં પ્રાણનેજી, છાંડે પણ નહિ ધર્મ;

પ્રાણ અરથે સંકટ પડેજી, જૂઓ એ દષ્ટિનો મર્મ. મન ૦ ૩

તત્ત્વશ્રવણ મધુરોદકેજી, ઇહાં હોએ બીજ-પ્રરોહ;

ખાર ઉદક સમ ભવ તજેજી, ગુફલગતિ અદ્રોહ. મન ૦ ૪

સૂક્ષ્મ બોધ તો પણ ઇહાંજી, સમકિત વિણ નવિ હોય;

વેદ સંવેદપદે કહ્યોજી, તે ન અવેદે જોય. મન ૦ ૫

વેદ બંધ શિવહેતુ છેજી, સંવેદન તસ નાણ;

નય-નિશ્લેષે અતિ ભલુંજી, વેદ સંવેદ પ્રમાણ. મન ૦ ૬

તે પદ ગ્રંથી-વિભેદથીજી, છેડલી પાપ-પ્રવૃત્તિ;

તમ્મ લોહ પદ ધૃતિ સમીજી, તિહાં હોએ અંતે નિવૃત્તિ. મન ૦ ૭

એહ થકી વિપરીત છેજી, પદ તે અવેદ સંવેદ;

ભવ-અભિનંદી જીવનેજી, તે હોએ વજ્ર અભેદ. મન ૦ ૮

લોલી-કૃપણ-દયામણોજી, માયી-મચ્છર ઠાણ;

ભવ-અભિનંદી ભયભર્યોજી, અફલ આરંભ અયાણ. મન ૦ ૯

એહવા અવગુણવંતનુંજી, પદ જે અવેદ કઠોર;

સાધુ સંગ આગમ તણોજી, તે જીતે ધરી જોર. મન ૦ ૧૦

તે જીતે સહજે ટલેજી, વિષમ કુતકં પ્રકાર;
 દૂર નિકટ હાથી હણેજી, જિમ એ બઠર વિચાર. મન૦ ૧૧
 'હું પામ્યો સંશય નહિજી,' મૂરખ કરે એ વિચાર;
 આલસુઆ ગુરૂ શિષ્યનોજી, તે તો વચન પ્રકાર. મન૦ ૧૨
 ધીજે તે પતિ આવવુંજી, આપ-મતે અનુમાન;
 આગમને અનુમાનથીજી, સાચું લહે સુજ્ઞાન. મન૦ ૧૩
 નહિ સર્વજ્ઞ તે જ્ઞાનુઆજી, તેહના જે વહી દાસ;
 ભગતિ દેવની પણ કહીજી, ચિત્ર અચિત્ર પ્રકાશ. મન૦ ૧૪
 દેવ સંસારી અનેક છેજી, તેહની ભક્તિ વિચિત્ર;
 એક રાગ પર દ્રેષથીજી, એક મુક્તિની અચિત્ર. મન૦ ૧૫
 ઇન્દ્રિયાર્થગત બુદ્ધિ છેજી, જ્ઞાન છે આગમ હેત;
 અસંમોહ શુભ કૃતિ ગુણેજી, તેણે ફલ ભેદ સંકેત. મન૦ ૧૬
 આદર ક્રિયા-રતિ ઘણીજી, વિઘન ટલે મિલે લચ્છી;
 જિજ્ઞાસા બુદ્ધ સેવનાજી, શુભ કૃતિ ચિન્હ પ્રત્યચ્છી. મન૦ ૧૭
 બુદ્ધિ ક્રિયા ભવફલ દિએજી, જ્ઞાન ક્રિયા શિવ અંગ;
 અસંમોહ ક્રિયા દિએજી, શીઘ્ર મુગતિ ફલ ચંગ. મન૦ ૧૮
 પુદ્ગલ રચના કારમીજી, તિહાં જસ ચિત્ત ન લીન;
 એક માર્ગ તે શિવ તણોજી, ભેદ લહે જગ દીન. મન૦ ૧૯
 શિષ્યભણી જિન દેશનાજી, કે જન પરિણતિ ભિન્ન;
 કે મુનિની નય દેશનાજી, પરમાર્થથી અભિન્ન. મન૦ ૨૦
 શબ્દભેદ-ઝગડો કિશ્યોજી, પરમારથ જો એક;
 કહો ગંગા કહો સુરનદીજી, વસ્તુ ફિરે નહિ છેક. મન૦ ૨૧
 ધર્મ ક્ષમાદિક પણ મિટેજી, પ્રગટે ધર્મ-સંન્યાસ;
 તો ઝઘડા ઝાંટા તણોજી, મુનિને કવણ અભ્યાસ. મન૦ ૨૨

અભિનિવેશ સઘલો ત્યજી, ચાર લહી જેણે દષ્ટિ;
તે લહેશ્યે હવે પાંચમીજી, સુજસ અમૃત ધન વૃષ્ટિ. મન૦ ૨૩

દાલ-પાંચમી.

પાંચમી થિરા દષ્ટિ-વિચાર.

[ધન ધન સંપ્રતિ સાચો રાજ-એ દેશી.]

દષ્ટિ થિરા માંહે દર્શન નિત્યે, રત્ન-પ્રભા સમ જાણો રે;
બ્રાંતિ નહિ વધી બોધ તે સૂક્ષ્મ, પ્રત્યાહાર વખાણો રે. ૧
એ ગુણુ વીર તણો ન વિસારૂં, સંભારૂં દિનરાત રે;
પશુ ટાલી સુર રૂપ કરે જે, સમકિતને અવદાત રે. એ ગુણુ૦૨
બાલ ધુલિ ધર લીલા સરિખી, ભવ-ચેષ્ટા ઇહાં ભાસે રે;
ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ ઘટમાં સવિ પ્રગટે, અષ્ટ મહા-સિદ્ધિ પાસે રે.

એ ગુણુ૦ ૩

વિષય વિકારે ન ઈંદ્રિય જોડે, તે ઇહાં પ્રત્યાહારે રે;
કેવલ જ્યોતિ તે તત્ત્વ પ્રકાશે, શેષ ઉપાય અસારે રે.

એ ગુણુ૦ ૪

શીતલ ચંદનથી પણ ઉપન્યો, અગનિ દહે જિમ વનને રે;
ધર્મ-જનિત પણ ભોગ ઇહાં તિમ, લાગે અનિષ્ટ તે મનને રે.

એ ગુણુ૦ ૫

અંશે હોય ઇહાં અવિનાશી, પુદ્ગલ જલ તમાસી રે;
ચિદાનંદધન સુજસવિલાસી, કિમ હોય જગનો આશી રે.

એ ગુણુ૦ ૬



હાલ-છટ્ટી.

છટ્ટી કાન્તા દષ્ટિ-વિચાર.

[સિદ્ધારથના રે નંદન વિનવું-એ દેશી.]

અચપત્ર રોગ રહિત નિષ્કુર નહિ, અદ્ય હોય દોય નીતિ;
ગંધ તે સારો રે કાન્તિ પ્રસન્નતા, સુસ્વર પ્રથમ પ્રવૃત્તિ.

ધન ધન શાસન શ્રી જિનવરતાણું-એ આંકણી૦ ૧

ધીર પ્રભાવી રે આગલે યોગથી, મિત્રાદિક યુત ચિત્ત;

લાલ ઇષ્ટનો રે દ્વંદ્વ અધૃષ્યતા, જન પ્રિયતા હોય નિત્ત. ધન૦ ૨

નાશ દોષનો રે તૃપતિ પરમ લહે, સમતા ઉચિત સંયોગ;

નાશ વચરનો રે બુદ્ધિ શતંભરા, એ નિષ્પન્નહ યોગ. ધન૦ ૩

ચિન્હ યોગનાં રે એ પરગ્રંથમાં, યોગાચાર્ય દિદ્ધ;

પંચમ દષ્ટિ થકી સવિ જોડીયે, એહવા તેહ મરિદ્ધ. ધન૦ ૪

છટ્ટી દિદ્ધિ રે હવે કાન્તા કહું, તિહાં તારાલ-પ્રકાશ;

તત્ત્વમીમાંસા રે દઢ હોયે ધારણા, નહિ અન્ય શ્રુત વાસ. ધન૦ ૫

મન મહિલાનું રે વાહલા ઉપરે, બીજાં કામ કરેત;

તિમ શ્રુતધર્મે રે એહમાં મન ધરે, જ્ઞાનાક્ષેપકવંત. ધન૦ ૬

એહવે જ્ઞાને રે વિધન-નિવારણા, ભોગ નહિ ભવ હેત;

નવિ ગુણ દોષ ન વિષય સ્વરૂપથી, મનગુણ અવગુણ ખેત. ધન૦ ૭

માયા પાણી રે જાણી તેહને, લાંઘી જાએ અડોલ;

સાચું જાણી રે તે બીડતો રહે, ન ચલે ડામાડોલ. ધન૦ ૮

ભોગ તત્ત્વને રે ઇમ ભય નવિ ટલે, જૂઠા જાણે રે ભોગ;

તે એ દૈર્ઘ્ય રે ભવસાયરતરે, લહે વલી મુજસ સંયોગ. ધન૦ ૯

ઢાલ-સાતમી.

સાતમી પ્રભાદષ્ટિ-વિચાર.

[ત્રીજે ભવવર ધ્યાનક તપ કરી-એ દેશી.]

અર્ક-પ્રભાસમ યોધ પ્રભામાં, ધ્યાન-પ્રિયા એ દિદિઃ;
 તત્ત્વતણી પ્રતિપત્તિ ઇહાં વહી, રોગ નહિ સુખ-પુટિ રે.
 ભવિકા ! વીર-વચન ચિત્ત ધરીયે-એ આંકણી ૧
 સઘલું પરવશ તે દુઃખ લક્ષણ, નિજ વશ તે સુખ લહિએ;
 એ દષ્ટે આતમશુણ પ્રગટે, કહો સુખ તે કુણ કહિએ રે. ભ૦૨
 નાગર સુખ પામર નવિ જાણે, વદલ-સુખ ન કુમારી;
 અનુભવ વિષુ તિમ ધ્યાનતણું સુખ, કુણ જાણે નરનારી રે.

ભ૦ ૩

એહ દષ્ટિમાં નિમલ યોધે, ધ્યાન સદા હોએ સાચું;
 દૂષણ રહિત નિરંતર જ્યોતિએ, રતન તે દીપે જાયું રે. ભ૦૪
 વિસભાગક્ષય શાંતવાહિતા, શિવમારગ ધ્રુવ નામ;
 કહે અસંગ ક્રિયા ઇહાં યોગી, વિમલ સુજસ પરિણામ રે.

ભ૦ ૫

ઢાલ-આઠમી.

આઠમી પરા દષ્ટિ-વિચાર.

[તુજ સાથે નહિ જોણું મારા બહાલા ! તેં મુજને વિસારીજી-એ દેશી.
 દષ્ટિ આઠમી સાર સમાધિ, નામ પરા તસ જાણુંજી,
 આપ સ્વભાવે પ્રવૃત્તિ પૂરણ, શશિસમ યોધ વખાણુંજી,
 નિરતિચાર પદ એહમાં યોગી, કહિએ નહિ અતિચારીજી,
 આરોહે આડઠે ગિરિને, તિમ એહની ગતિ ન્યારીજી. ૧

અંદન ગંધ સમાન ક્ષમા ઇહાં, વાસકને ન ગવેષેજી,
આસંગે વર્જિત વદ્ધી એહમાં, કિરિયા નિજ ગુણ લેખેજી;
શિક્ષાથી જિમ રતનનિયોજન, દષ્ટિ લિપ્ત તિમ એહોજી,
તાસ નિયોગે કરણ અપૂર્વે, લહે મુનિ કેવલ-ગેહોજી. ૨

ક્ષીણદોષ સર્વજ્ઞ મહામુનિ, સર્વ લબ્ધિ-ફલ ભોગીજી,
પર ઉપગાર કરી શિવમુખ તે, પામે યોગ અયોગીજી;
સર્વ શત્રુક્ષય સર્વ વ્યાધિલય, પૂરણ સર્વ સમીહાજી,
સર્વ અરથ યોગે મુખ તેહથી, અનંત ગુણહ નિરીહાજી. ૩

ઉપસંહાર.

એ અડ દિટ્ટિ કહી સંશ્લેષે, યોગશાસ્ત્ર સંકેતેજી,
કુલયોગીને પ્રવૃત્તચક્ર જે, તેહ તણે હિત હેતેજી;
યોગી કુલે જાયા તસ ધર્મે, અનુગત તે 'કુલયોગી'જી,
અદ્વેષી ગુરુ-દેવ-દ્વિજ-પ્રિય, દયાવંત ઉપયોગી જી. ૪

શુશ્રૂષાદિક અડ ગુણ સંપૂરણ, 'પ્રવૃત્તચક્ર' તે કહિયેજી,
યમદ્વય-લાભી પરદુગ અર્થી, આઘ અવંચક લહિયેજી;
ચાર અહિંસાદિક યમ ઇચ્છા, પ્રવૃત્તિ ચિર સિદ્ધિ નામેજી,
શુદ્ધ રૂપે પાદ્યે અતિચારહ, ટાલે ફલ પરિણામેજી. ૫

કુલ-યોગી ને પ્રવૃત્તચક્રને, શ્રવણ શુદ્ધિ પક્ષપાતજી,
યોગદષ્ટિ અંથે હિત હોવે, તેણે કહી એ વાતજી;
શુદ્ધ ભાવ ને સૂની કિરિયા, બેહુમાં અંતર કેતોજી ?
ઝલહલતો સૂરજ ને ખનૂઓ, તાસ તેજમાં જેતોજી. ૬

ગુહ્ય ભાવ એ તેહને કહિયે, જેહશું અંતર ભાંજેળ,
 જેહશું ચિત્ત પટંતર હોવે, તેહશું ગુહ્ય ન છાંજેળ;
 યોગ્ય અયોગ્ય વિભાગ અલહતો, કહસ્યે મોટી વાતોળ,
 ખમસ્યે તે પંડિત-પરષદમાં, મુષ્ટિ-પ્રહાર ને લાતોળ. ૭

સભા ત્રણ શ્રોતા ગુણુ અવગુણુ, નંદી સૂત્રે દીસેળ,
 તે જાણી એ ગ્રંથ યોગ્યને, દેજે સુગુણુ જગીશેળ;
 લોક પૂર્યો નિજ નિજ ઈચ્છા, યોગ ભાવ ગુણુ રચણેળ,
 શ્રી નયવિજય વિબુધ પય સેવક, વાચક જમ્મને વચણેળ. ૮

ઈતિ શ્રી આઠદષ્ટિની સન્ન્યાય સંપૂર્ણ.

પંડિત શ્રી સકલચંદ્ર ઉપાધ્યાય વિરચિત
 ખાર ભાવનાની સજ્જાયા.

પીઠ બંધની ઢાલ-પહેલી.

[રાગ-રામગ્રી.]

વિમલ કુલકમલના હંસ તું જીવડા,
 જીવનના ભાવ ચિત્ત બે વિચારી;
 જેણે નર મનુજગતિ રત્ન નવિ કેળવ્યું,
 તેણે નરનારી મણિ કેડિ હારી. વિમલ૦ ૧
 જેણે સમકિત ધરી સુકૃતમતિ અનુસરી,
 તેણે નરનારી નીજ ગતિ સમારી;
 વિરતિ નારી વરી કુમતિમતિ પરિહરી,
 તેણે નરનારી સખ કુગતિ વારી. વિમલ૦ ૨
 જૈનશાસન વિના જીવ જતના વિના,
 જે જના જગ ભમે ધર્મહીના;
 જૈનમુનિદાન-બહુમાનહીના નરા,
 પશુ પરે તે મરે ત્રિજગ દીના. વિમલ૦ ૩
 જૈનના દેવગુરુ ધર્મગુણ ભાવના,
 ભાવ નિતુ જ્ઞાનલોચન વિચારી;
 કર્મભરનાશિની ખાર વર ભાવના,
 ભાવ નિત જીવ ! તું આપ તારી. વિમલ૦ ૪

સર્વગતિમાંહિ વર નરભવો દુલ્લહો,

સર્વ ગુણરતનનો શોધિકારી;

સર્વજગજંતુને જેણે હિત કીજીએ,

સોઈ મુનિ વંદીએ શ્રુત વિચારી—

સકલ મુનિ વંદીએ શ્રુત વિચારી. વિમલ ૦ ૫

પીઠખંધની ઢાલ-ખીજ.

[રાગ-કેદારો.]

ભાવના માલતી ચૂસીએ, ભ્રમર પરે જેણે મુનિરાજ રે;
તેણે નિજ આતમા વાસીએ, ભરત પરે મુક્તિનું રાજ રે. લા ૦ ૧
ભાવના કુસુમશું વાસિયા, જે કરે પુન્યના કાજ રે;
તે સવે અમર-તરૂ પરે ફલે, ભાવના દિયે શિવ-રાજ રે. લા ૦ ૨
ભૂમિજનનીથકી ઉપના, સુત પરે જે જગ ભાવ રે;
તે સવિ ભૂભુજંગી ગલે, જિમ ગલે વનતરૂ દાવ રે. લા ૦ ૩
ભૂમિના વર અનંતા ગયા, ભૂમિ નવિ ગઈ કિણ સાથ રે;
ઋદ્ધિ બહુ પાપેજે તસ મિલી, તે ન લીધી કુણે સાથ રે. લા ૦ ૪
ગમ્ય દ્વારાવતી હરિ ગયા, અથિર સખ લોકની ઋદ્ધિ રે;
સુણીઅ તે પાંડવા મુનિ હવા, તેણે વરી અચલપદ સિદ્ધિ રે. લા ૦ ૫
રાજના પાપભર શિર થકે, જસ હુવા શુદ્ધ પરિણામ રે;
ભરત ભૂપતિ પરે તેહને, ભાવના પુણ્યના ગ્રામ રે. લા ૦ ૬
રાજના પાપભર શિર થકે, જસ હુવા શુદ્ધ મન ભાવ રે;
ભાવના સિંધુમાં તે ગણે, ઉતરે મોહ મદ તાવ રે. લા ૦ ૭
જે પદારથ નવિ આપણો, તે સવિ પ્રેમ રતિ અંધ રે;
જે ગણે તેહ તું આપણો, જીવ તુંહી મતિ અંધ રે. લા ૦ ૮

કૃષ્ણલેશ્યા વશે કીજીએ, કર્મ જે રોદ્ર પરિણામ રે;
તે સવે ધર્મ નવિ જાણીએ, શુભ હવે શુદ્ધ પરિણામ રે. ભા૦ ૯
જે જગ આશ્રવા જિને લણ્યા, તે સવે સંવર હોય રે;
ધર્મ જે શુદ્ધ ભાવે કરે, તે તસ સંવર જોય રે. ભા૦ ૧૦

ଢାଣ-ଗ୍ରୀଷ୍ମ.

પહેલી અનિત્ય ભાવના.

[राग-राभञ्जी.]

મુંઝ મા મુંઝ મા મોહમાં મુંઝ મા,
શબ્દ વર રૂપ રસ ગંધ દેખી;
અથિર તે અથિર તું અથિર તનુ જીવિતં,
સમજ મન ગગન હરિચાપ પેખી. મુંઝ માં ૧
લચ્છી સરિય-ગતિ પરે એક ઘર નવિ રહે,
દેખતાં જાય પ્રભુજીવ લેતી;
અથિર સવિ વસ્તુને કાજ મૂઠો કરે,
જીવડો પાપની કોડી કેતી. મુંઝ માં ૨
ઉપની વસ્તુ સવિ કારમી નવિ રહે,
જ્ઞાનશું ધ્યાનમાં જો વિચારી;
ભાવ ઉત્તમ ધર્યા અધમ સખ ઉદ્ધર્યા,
સંહરે કાલ દિનરાતિ ચારી. મુંઝ માં ૩
દેખ કલિ કૂતરો સર્વ જગને ભખે,
સંહરી ભૂપ નર કોટી કોટી;
અથિર સંસારને થિરપણે જે ગણે,
જાણ તસ મૂઠની બુદ્ધિ ખોટી. મુંઝ માં ૪

૧-ધર્મ જે અશુદ્ધ ભાવે કરે, તે તસ આશ્રવા જોય રે.

રાય મમ રાજની ઋદ્ધિશું પરિવર્યો,
 અંતે સખ ઋદ્ધિ વિસરાલ હોશે;
 ઋદ્ધિ સાથે સવિ વસ્તુ મૂકી જતે,
 દિવસ દો ત્રીન પરિવાર રોશે. મુંઝ માં ૫
 કુસુમ પરે યૌવનં જલગિંદુ સમ જીવિતં,
 ચંચલં નરસુખં દેવભોગો;
 અવધિ મન કેવલી સુકવિ વિદ્યાધરા,
 કલિયુગે તેહનો પણ વિયોગો. મુંઝ માં ૬
 ધન્ય અનિકાસુતો ભાવના ભાવતો,
 કેવલી સુરનદીમાંહિ સિદ્ધો;
 ભાવના સુરલતા જેણે મન રોપવી,
 તેણે શિવનારી પરિવાર રૂઢો. મુંઝ માં ૭
 ઢાલ-ચોથી.

બીજી અશરણ ભાવના.

[સાંભળજે મુનિ સંયમ રાગે—એ દેશી.]

કો નવિ શરણું કો નવિ શરણું, મરતાં કુણને પ્રાણી રે;
 અક્ષદત્ત મરતો નવિ રાખ્યો, જસ હય ગય બહુ રાણી રે.
 કો નવિ ૧
 માત પિતાદિક ટગમગ જોતાં, યમ લે જનને તાણી રે;
 મરણ થકી સુરપતિ નવિ છૂટે, નવિ છૂટે ઈન્દ્રાણી રે. કો નવિ ૨
 હય ગય પય રથ કોડે વિંટયા, રહે નિત રાણા રાય રે;
 બહુ ઉપાય તે જીવન કાજે, કરતાં અશરણ જાય રે. કો નવિ ૩
 મરણ ભીતિથી કદાપિ જીવો, જો પેસે પાયાલે રે;
 ગિરિદરી વન અંબુધિમાં જાવે, તોભી હરિએ કાલે રે. કો નવિ ૪

અષ્ટાપદ જેણે બલે ઉપાડ્યો, સો દશમુખ સંહરિયો રે;
કો જગ ધર્મ વિના નવિ તરિયો, પાપે કો નવિ તરિયો રે.

કો નવિં ૫

અશરણુ અનાથ જીવહ જીવન, શાન્તિનાથ જગ જાણો રે;
પારેવો જેણે શરણે રાખ્યો, મુનિ તસ ચરિત વખાણો રે.

કો નવિં ૬

મેઘકુમાર જીવ ગજરાજે, સસલો શરણે રાખ્યો રે;
વીર પાસ જેણે ભવભય કચરો, તપ સંયમશું નાખ્યો રે.

કો નવિં ૭

મત્સ્ય પરે રોગે તડકડતા, કોણે નવિ સુખ કરિયો રે;
અશરણુ અનાથ ભાવના ભરિયો, અનાથી મુનિ નિસરિયો રે.

કો નવિં ૮

ઢાલ-પાંચમી.

ત્રીજી સંસાર ભાવના.

[રાગ-કેદારો.]

સર્વ સંસારના ભાવ તું, સમ ધરી જીવ! સંભાર રે;
તે સવે તેં પણ અનુભવ્યા, હૃદયમાં તેહ ઉતાર રે. સર્વં ૧
સર્વતનુમાં વસી નિસર્યો, તેં લીધા સર્વ અધિકાર રે;
જાતિ ને યોનિ સખ અનુભવ્યા, અનુભવ્યા સર્વ આહાર રે.

સર્વં ૨

સર્વસંયોગ તેં અનુભવ્યા, અનુભવ્યા રોગ ને શોગ રે;
અનુભવ્યો સુખદુઃખકાલ તેં, પણ લીધો નવિ જિન-યોગ રે.

સર્વં ૩

સર્વ જન નાતરા અનુભવ્યા, પહેરિયા સર્વ શણુગાર રે;
 પુદ્ગલા તેં પરાવતીયા, નવિ નમ્યા જિન અણુગાર રે. સર્વં ૪
 પાપના શ્રુત પણ તેં ભણ્યા, તેં કર્યા મોહના ધ્યાન રે;
 પાપના દાન પણ તેં દિયા, નવિ દિયા પાત્રમેં દાન રે. સર્વં ૫
 વેદ પણ તીન તેં અનુભવ્યા, તેં ભણ્યા પરતણા વેદ રે;
 સર્વ પાખંડ તેં અનુભવ્યા, તિહાં ન સંવેગ નિર્વેદ રે. સર્વં ૬
 રડવડ્યો જીવ મિથ્યામતિ, પશુ હણ્યા ધર્મને કાજ રે;
 કાજ કીધાં નવિ ધર્મના, હરખિયો પાપને કાજ રે. સર્વં ૭
 કુશુરની વાસના ડાકિણી, તેણે દમ્યા જીવ અનંત રે;
 તિહાં નવિ મુક્તિપંથ ઓળખ્યો, તેણે હવો નવિ ભવ અંત રે.
 સર્વં ૮

ઢાલ-છટ્ટી.

ચાર્થી એકત્વ ભાવના.

[રાગ-માલવી ગોડી.]

એ તુંહિ આપકું તુંહિ ધ્યાઓજી, ધ્યાનમાંહિ એકેલા;
 જિહાં તિહાં તું જાયા એકેલા, જાવેગા એકેલા. એં ૧
 હરિ હર પ્રમુખા સુર નર જાયા, તે ભી જગે એકેલા;
 તે સંસાર વિવિધપરે ખેલી, ગયા તે ભી એકેલા. એં ૨
 કો ભી લીના સાથ ન તેણે, ઋદ્ધિ ગઈ નવિ સાથે;
 નિજ નિજ કરણી લેઈ ગયા તે, ધન વિણ ઠાલે હાથે. એં ૩
 બહુ પરિવારે મ રાગ્યો લોકા, મુઘા મલ્યો સળ સાથો;
 ઋદ્ધિ મુઘા હોશે સળ ચિંતા, ગગન તણી જિમ ખાથો. એં ૪
 શાન્તસુધારસસરમાં ઝીલો, વિષય વિષ પંચ નિવારો;
 એકપણું શુભ ભાવે ચિંતી, આપ આપકું તારો. એં ૫

હિસાદિક પાપે એ જીવો, પામે બહુવિધ રોગો;
જલ વિષુ જિમ માછો એકેલો, પામે દુઃખ પરલોગો. એ૦ ૬
એક પાણું ભાવી નમિરાજ, મૂકી મિથિલા રાજે;
મૂકી નર નારી સવિ સંગતિ, પ્રણમે તસ સુરરાજે. એ૦ ૭

ઢાલ-સાતમી.

પાંચમી અન્યત્ર ભાવના.

[રાગ-કેદારો ગોડી]

ચેતના જગ સહચારિણી, આજસ ગોદડું નાંખ રે;
હૃદય ઘરે જ્ઞાન દીવો કરો, સુમતિ ઉઘાડી નિજ આંખ રે.
ચેતના૦ ૧

એક શત અધિક અટ્ટાવના, મોહ રણીયા ઘરગારી રે;
હું સદા તેણે વિઘ્નો રહું, તુઝ ન ચિંતા કિસી મારી રે.
ચેતના૦ ૨

જઈ મુઝ તે અલગા કરે, તો રમું હું તુઝ સાથે રે;
તેહથી હું અલગો રહું, જો રહે તું મુઝ હાથે રે. ચેતના૦ ૩
મન વચન તનુ સવે ઇંદિયા, જીવથી જૂજૂઆ હોય રે;
અપર પરિવાર સખ જીવથી, તું સદા ચેતના જોય રે. ચેતના૦ ૪
તનુ વચન મન સવે ઇંદિયા, જીવથી જૂજૂઆ જોય રે;
જો રમે તું ઇંજો ભાવના, તો તુઝ કેવલ હોય રે. ચેતના૦ ૫
સર્વ જગ જીવ ગણુ જૂજૂવા, કોઈ કુણનો નવિ હોય રે;
કર્મવશે સર્વ નિજ નિજતણે, કર્મથી નવિ તર્યો કોય રે.
ચેતના૦ ૬

૧ પાશંતર-પ્રણમે સકલ મુનિરાજો.

દેવ ગુરૂ જીવ પણ જૂજૂઆ, જૂજૂઆ જગતના જીવ રે;
કર્મવશ સર્વ નિજ નિજતાણે, ઉદમ કરે નહિ કલીવ રે.

ચેતનાં ૭

સર્વ શુભવસ્તુ મહિમા હરે, કલિયુગો દુષ્ટ ભૂપાલ રે;
તિમ દુકાલોપિ જનને હરે, અવરની આશ મન વાલ રે.

ચેતનાં ૮

ચિંત કરે આપ તું આપણી, મમ કર પારકી આશ રે;
આપણું આચયું અનુભવ્યું, વિચારી પર વસ્તુ ઉદાસ રે.

ચેતનાં ૯

કો કિણે જગ નવિ ઉદ્ધર્યો, ઉદ્ધરે આપણો જીવ રે;
ધન્ય જે ધર્મે આદર કરે, તે વસે ઈંદ્ર સમીવ રે. ચેતનાં ૧૦
જો જીવે જૂજૂવા આતમા, દેહ ધન જનથકી ધ્યાન રે;
તો ગર્હદુઃખ નવિ ઉપજે, જેહને મન જિનજ્ઞાન રે. ચેતનાં ૧૧



ઢાલ-આઠમી.

છઠ્ઠી અશુચિ ભાવના.

[રાગ-કેદારો ગોડી.]

માંસ મલ મૂત્ર રૂધિરે ભર્યા, અશુચિ નરનારીના દેહ રે;
વારૂણીકુંભપરે ભાવિયે, અંતે દિયે જીવને છેહ રે. માંસં ૧
અશુભ બહુ રોગ કફ નિતુ વહે, એ ભખે ભક્ષ્ય અભક્ષ્ય રે;
દેહને જાણુ જોખમ ઘણા, દેહ બહુજીવનો ભક્ષ્ય રે. માંસં ૨



ઢાલ-નવમી.

સાતમી આશ્રવ ભાવના.

[રાગ-મધુમાદ.]

જગ શુભાશુભ જેણે કર્મતતિ વેલિ જે,
 શુભ અશુભાશ્રવ તે વખાણો;
 જલધરો જેમ નદીવર સરોવર ભરે,
 તિમ ભરે જીવ બહુ કર્મ બાણો. જગ ૦ ૧
 મમ કર જીવ તું અશુભ કર્માશ્રવા,
 વાસવા પણ સકર્મો ન છૂટે;
 જેણે જગ દાન વર પુણ્ય નવિ આદર્યા,
 તે કૃપણ નિર્ધના પેટ ફૂટે. જગ ૦ ૨
 મન વચ કાય વિષયા કષાયા તથા,
 અવિરતિ અશુભ ધ્યાન પ્રમાદો;
 મૂકી મિથ્યામતિ વર ઉપાસક યતિ,
 જગ શુભાશ્રવથકી નો વિષાદો. જગ ૦ ૩
 રાચ મમ જીવ ! તું વિતથ આડંબરે,
 જલ વિના મેઘ જિમ ફેક ગાજે;
 ધર્મના કાજ વિણ મ કર આરંભ તું,
 તેને તુઝ કર્મની ભીડ ભાંજે. જગ ૦ ૪
 તે અશુભ આશ્રવા રૂંધતાં જીવને, સંવરો સંવરે કર્મજલં;
 નાવના છિદ્ર રૂંધ્યા યથા નીરને,
 તેણે કરી જીવ સંવર વિશાલં. જગ ૦ ૫

ઢાલ-દશમી.

આઠમી તપો ભાવના.

[રાગ-ગોડી.]

તાપે મીણુ ગલે જિમ માખણુ, તથા કર્મ તપતાપે રે;
 કંચન કાટ ગલે જેમ આગે, પાપ ગલે તેજ નાપે રે. તાપે ૧
 તે તપ બાર લેહશું કીજે, કર્મ-નિર્જરા હોવે રે;
 સો મુનિવરને હોય સકામા, અવર અકામા જોવે રે. તાપે ૨
 અનશન ઉનોદરી રસ-ત્યાગો, કીજીયે વૃત્તિ-સંશ્લેષો રે;
 સંઘીનતા કરી કાય-કિલેશો, ટલે કર્મના લેશો રે. તાપે ૩
 પાયચ્છિત્ત વિનય વૈયાવચ્ચ, સજ્જાયો વર-જાણો રે;
 કાઉરસગ્ગ કીજે જેણે ભવિજન, તસ તપ મુક્તિ નિદાનો રે.

તાપે ૪



ઢાલ-અગ્યારમી.

નવમી ધર્મ ભાવના.

[શાન્ત સુધારસ કુંડમાં-એ દેશી.]

ધર્મથી જીવને જય હોયે, ધર્મથી સવિ દુઃખ નાશ રે;
 રોગને શોગ ભય ઉપશમે, ધર્મથી અમરધરે વાસ રે. ધર્મ ૧
 દુર્ગતિ પાતથી જીવને, ધર્મ વિણ નવિ ધરે કોય રે;
 વાંછિત દિયે સુરતરૂ પરે, દાન તપ શીલથી જોય રે. ધર્મ ૨
 ધર્મ વર સાધુ શ્રાવકતાણો, આદરે ભાવશું જોહ રે;
 સર્વ સુખ સર્વ મંગલતાણું, આદર્યું કારણ તેહ રે. ધર્મ ૩



ઢાલ-ખારમી.

દશમી દાન લાવના.

[રાગ-રામગ્રી.]

જે નરા સાધુ આધાર વર દાયકા,
 તે નરા ધન્ય જગ વિખુધ ગાયા;
 જે છતે યોગે વર સાધુને નવિ દિયે,
 તે કાસકુસુમપરે ફેક જાયા. જે૦ ૧
 નિર્મલો મુક્તિનો માર્ગ જિનશાસને,
 સાધુને દાનવિષ્ણુ ક્ષણ ન ચાલે;
 પામતો મનુજ જે સાધુને નવિ દિયે,
 સો કરો કપીલા દાસી હવાલે. જે૦ ૨
 અકલનું હાટ નર મુક્તિની વાટ નર,
 નાટ તું મ કર તપ પુણ્યકેરો;
 કર્મનો કાટ ઉતારી નરભવ લહી,
 ઘાટ મમ વોલ ભવવારીકેરો. જે૦ ૩
 જ્ઞાન વિજ્ઞાન આચારપદ નરભવો,
 પામીયો પૂર્વભવ પુણ્યયોગે;
 પુણ્ય વિષ્ણુ પશુભવે જીવ પરવશ પડ્યો,
 શસ્ત્રશું મારિયે અધમ લોગે. જે૦ ૪
 જીવ તે નરભવે અશુભ ભવ પશુપણે,
 જીવતાં જીવની કોડી મારી;
 પુણ્ય વિષ્ણુ પશુભવે રાસભા દુઃખે રહે,
 મલ ભખે પુંઠિ વટ્ટી ગૂણ ધારી. જે૦ ૫

જીવહિંસાદિ સવિ પાપ એ જીવડે,

પાપીયે આદર્યાં જીવ સાટે;

ખાટકી હાટ તે વિવિધ પરે કાટિયે,

અગ્નિમાં દાટિયે પાપ માટે. જે૦ ૬

પુણ્યથી દૈવે તુઝ દેહ રૂડો ઘડ્યો,

આણિયો જૈનકુલે પુણ્યકાજે;

ધર્મ નરજન્મ જો જીવ હારીશ તું,

ઘસીશ નિજ હાથડા અશુભ રાજે. જે૦ ૭

દાન તપ શીલ સંયમ દયા ધર્મથી,

સર્વ સુખ ઋદ્ધિ તું જો વિચારી;

સર્વ શુભયોગ હારીશ જો તું પછી,

ઘસીશ જિમ હાથ લાર્યો જુગારી. જે૦ ૮

જિસીય ગણિકા તણી ખાટ સાધારણી,

તિસીય મિથ્યામતિ જગે ન રૂડી;

તજિય હિંસા કુધર્માદિ સવિ પાપ તું,

વિશ્વમાં મોકલે પ્રીતિ રૂડી. જે૦ ૯

પાટ મમ રાખજે પાપ આચારનો,

ફાટ મમ પાડજે ધર્મ વાટે;

જાટ પરે અણુવિમાસ્યું કિશું મમ કરે,

ખોટ મમ પાડજે ધર્મ હાટે. જે૦ ૧૦

જો તુઝ સુખ ગમે સર્વ દુઃખ નવિ ગમે,

વિષય સોવીર રસ ત્યજીય ખાટો;

આત્મ અધ્યાત્મ વર ધ્યાન કુંજે રમી,

ધર્મ વર ભાવના અમૃત ચાટો. જે૦ ૧૧

હાલ-તેરમી.

અગ્યારમી શમરસ ભાવના.

[ત્રીજે ભવ વસ્થાનક તપ કરી-એ દેશી.]

ભવિક ભવ પૂછે નિજ ગુરૂને, અશુભ કર્મ કિમ કાટે;
 મમાજુ ધર્મે નિઃસંગી જીવો, જો સમતા-રસ ચાટે રે.
 ભવિકા ! શમરસ અમૃત ચાટે, કુવ્યસન મૂકો મનનો આંટે;
 સદોષ પિંડે મ ભરો ઠાઠો, પરસુખ દેખી મમ વાંટે રે. ભ૦ શ૦ ૧
 વિંધ્યો ભવ કર્મવિષ કાંટે, પીડ્યો ચાર ગતિને કાંટે;
 શુભધ્યાને દેતાં દઢ પાટે, કર્મ-ગૂંબડું કાટે રે. ભ૦ શ૦ ૨
 પાપપીડ સખ મંસ તજે જો, જો કષાય મદ દાટે;
 નિખિલ પાપ નિઃસંગી જીવો, રહેતો સખ દુઃખ કાટે રે. ભ૦ શ૦ ૩
 જનના સુખ શુભધ્યાન સુલેશ્યા, દુકાલ મૂસો કાટે;
 દાન પુણ્ય જનના સખ તેજો, વાદલ પરે સખ કાટે રે. ભ૦ શ૦ ૪
 રોગ શમે જેમ અમૃત છાંટે, હૃદય પડે નવિ આંટે;
 ધર્મ કરતાં ભવિક જીવને, શિવસુખ આવે આંટે રે. ભ૦ શ૦ ૫
 ગુણ વિણ કિમ શિવગિરિ પર ચઢિયે, હીણપુણ્ય જન રાંટે;
 એસે જો જિન ગુણમણિ સાટે, તો સખ ભવદુઃખ કાટે રે. ભ૦ શ૦ ૬



ઢાલ-ચૌદમી.

ખારમી લોક સ્વરૂપ ભાવના.

[રાગ-પરજીયો.]

જ્ઞાન નયનમાંહે ત્રિભુવનરૂપે, જેણે જિન દીઠો લોગો;
 નિઘણીયાતો ષટ્દ્રવ્યરૂપો, પ્રણમો તસ જિન યોગો. ૧
 મુનિવર ! ધ્યાવો રે, અઢીયદ્વીપ નર લોગો;
 જિહાં જિન મુનિવર સિદ્ધ અનંતા, જિહાં નહિ જ્ઞાન વિયોગો.

મુનિ૦ ૨

આપે સિદ્ધો કેણે ન કીધો, જસ નહિ આદિ અંતો;
 દ્વીધો કેણે નવિ જાયે ભુજબલે, ભરિયો જંતુ અનંતો. મુનિ૦ ૩
 અનેક દ્રવ્ય પર્યાય પરિવર્તન, અનંત પરમાણુ સ્કંધે;
 જેમ દિસે તેમ અકલ અરૂપી, પંચ દ્રવ્ય અનુસંધે. મુનિ૦ ૪
 અચલપણે ચલનં પ્રતિ કારણુ, ધર્માસ્તિકાય પ્રદેશો;
 સ્થિરહેતુ અધર્માસ્તિકાયથી, લોકાકાશ અતિદેશો. મુનિ૦ ૫
 મધ્યે એક રજ્જુ ત્રસ નાડી, ચઉદશ રજ્જુ પ્રમાણો;
 અનંત અલોકી ગોટે વિંટયો, મસ્તકે સિદ્ધ અહિહાણો. મુનિ૦ ૬
 અધોલોક છત્રાસન સમવડ, તીર્થો અલ્લરી જાણો;
 ઉર્ધ્વલોક મૃદંગ સમાણો, ધ્યાન સકલ મુનિ આણો. મુનિ૦ ૭

ઈતિ મહોપાધ્યાય શ્રી સકલચંદ્રગણિ વિરચિત

ખાર ભાવનાની સન્ન્યાય સંપૂર્ણ.

—: શ્રી જશસોમ શિષ્ય જયસોમ કૃત :—

બાર ભાવનાની સજ્જાય.

[દુહા.]

- પાસ જિનેસર પય નમી, સદ્ગુરને આધાર;
ભવિયણ જનના હિત ભણી, ભણશું ભાવના બાર. ૧
- પ્રથમ અનિત્ય અશરણપણું, એહ સંસાર વિચાર;
એકલપણું અન્યત્વ તિમ, અશુચિ આશ્રવ સંભાર. ૨
- સંવર નિર્જર ભાવના, લોક સરૂપ મુખોધિ;
દુલ્લહ ભાવન જિન ધરમ, એણી પરે કરે જીવ સોધિ. ૩
- રસકુંપી રસ ભાવિઓ, લોહ થકી હોય હેમ;
જીવે ઈણુ ભાવન શુદ્ધ હુયે, પરમ રૂપ લહે તેમ. ૪
- ભાવ વિના દાનાદિકા, બાણે અલૂણું ધાન;
ભાવ રસાંગ મળ્યા થકી, ત્રુટે કરમ નિદાન. ૫

ઢાલ-પહેલી.

પહેલી અનિત્ય ભાવના.

[ભાવનાની-દેશી.]

- પહેલી ભાવના એણી પરે ભાવીયેજી, અનિત્યપણું સંસાર;
ઢાલ-અણી ઉપર જલ બિંદુઓજી, ઈંદ્રધનુષ અનુહાર. ૧
- સહજ સંવેગી સુંદર આતમાજી, ધર જિનધર્મશું રંગ;
ચંચલ ચપલાની પરે ચિંતવેજી, કૃત્રિમ સવિ હું સંગ. સં ૨
- ઈંદ્રજાલ સુહણે શુભ અશુભશુંજી, કૂડો તોષ ને રોષ;
તિમ ભ્રમ ભૂલા અથિર પદારથેજી, સ્થો કીજે મન શોષ. સં ૩

ઠાર ત્રેહ પામરના નેહ જ્યુંજી, એ યૌવન રંગરોલ;
 ધન સંપદ પણ દીસે કારમીજી, જેહવા જલકલ્લોલ. સં ૪
 મુંજ સરિખે માગી લીખડીજી, રામ રહ્યા વનવાસ;
 એણે સંસારે એ સુખ સંપદાજી, જિમ સંધ્યારાગ વિલાસ. સં ૫
 મુંદર એ તનુ શોભા કારમીજી, વિણસંતાં નહિ વાર;
 દેવતણે વચને પ્રતિખૂઝીયોજી, ચક્રી સનતકુમાર. સં ૬
 સૂરજ રાહુ અહણે સમજીઓજી, શ્રી કીર્તિધર રાય;
 કેરકંડૂ પ્રતિખૂઝયો દેખીનેજી, વૃષભ જરાકુલ કાય. સં ૭
 કિહાં લગે ધૂઆં ધવલહરા રહેજી, જલ પરપોટો ભેય;
 આઉખું અધિર તિમ મનુષ્યનુંજી, ગર્વ મ કરશે કોય. સં ૮
 અતુલબલી સુરવર જિનવર જિત્યાજી, ચક્રી હરિખંડ બેડી;
 ન રહ્યો એણે ભુગ કોઈ ચિર થઈજી, સુરનર ભૂપતિ કોડી. સં ૯

બીજી અશરણુ ભાવના.

[દુહા.]

પલ પલ છીજે આઉખું, અંજલી જલ જ્યું એહ;
 ચલતે સાથે સંબલો, લેઈ શકે તો લેહ. ૧
 લે અચિત્ય ગલશું ગ્રહી, સમય સીંચાણો આવિ;
 શરણુ નહિ જિનવચણુ વિણુ, તેણે હવે અશરણુ ભાવિ. ૨

દાલ-બીજી.

[સદ્ગનંદી રે આતમા-એ દેશી.]

બીજી અશરણુ ભાવના, ભાવો હૃદય મઝાર રે,
 ધરમ વિના પરલવ જતાં, પાપે ન લહીશ પાર રે;
 બાઈશ નરક દુવાર રે, તિહાં તુજ કવણુ આધાર રે. ૧

લાલ સુરંગા રે પ્રાણીઆ, મૂકને મોહ જાનળ રે;
 મિથ્યા મતિ સવિ ટાળ રે, માયા આલ પંપાળ રે. લાલ ૨
 માત પિતા સુત કામિની, ભાઈ ભયણી સહાય રે,
 મેં મેં કરતાં રે અજ પરે, કર્મેં ગ્રહો જીવિ જાય રે;
 તિહાં આડો કો નવિથાય રે, દુઃખ ન લીધે વહેંચાય રે. લાલ ૩
 નંદની સોવન દુંગરી, આખર નાવી કો કાજ રે,
 ચક્રી સુભૂમ તે જલધિમાં, હાર્યો ખટ ખંડ રાજ રે;
 ખૂડ્યો ચરમ જહાજ રે, દેવ ગયા સવિ ભાજ રે,
 લોભે ગઈ તસ લાજ રે. લાલ ૪

દ્વીપાયન હહી દ્વારિકા, બલવંત ગોવિંદ રામ રે,
 રાખી ન શક્યા રે રાજવી, માત પિતા સુત ધામ રે;
 તિહાં રાખ્યાં જિન નામ રે, શરણુ કીઓ નેમિસ્વામ રે,
 વ્રત લેઈ અલિરામ રે, પોહોત્યા શિવપુર ઠામ રે. લાલ ૫
 નિત્ય મિત્ર સમ દેહડી, સચણાં પર્વ સહાય રે,
 જિનવર ધર્મ ઉગારશે, જિમ તે વંદનિક ભાય રે;
 રાખે મંત્રી ઉપાય રે, સંતોષ્યો વળી રાય રે,
 ટાળ્યા તેહના અપાય રે. લાલ ૬

જન્મ જરા મરણાદિકા, વયરી લાગ્યા છે કેડ રે,
 અરિહંત શરણુ તું આદરી, ભવબ્રમણ દુઃખ ફેડ રે;
 શિવસુંદરી ઘર તેડ રે, નેહ નવલ રસ રેડ રે,
 સીંચી સુકૃત સુરપેડ રે. લાલ ૭



ત્રીજી સંસાર ભાવના.

[દુહા.]

થાવચ્ચાસુત થરહયો, જોર દેખી જમ ધાડ;
સંયમ શરણું સંગ્રહું, ધણ કણ કંચણ છાંડ. ૧

ધણે શરણે સુખિયા થયા, શ્રી અનાથી અણગાર;
શરણ લહ્યા વિણ જીવડા, ઈણી પરે રૂલે સંસાર. ૨

ઢાલ-ત્રીજી.

[જગતગુર હીરજી રે-એ દેશી.]

ત્રીજી ભાવના ઇણી પરે ભાવીયે રે, એહ સ્વરૂપ સંસાર;
કર્મવશે જીવ નાચે નવ નવ રંગશું રે, એ એ વિવિધ પ્રકાર. ૧

ચેતન ! ચેતીયે રે, લહી માનવ અવતાર;
ભવ નાટકથી જો હુઓ ઉભગા રે, તો છાંડો વિષય વિકાર. ચે૦ ૨

કળહી ભૂજલ જલણાનિલ તરૂમાં ભમ્યો રે, કળહી નરક નિગોદ;
ખિતિ ચઉરિંદ્રિયમાંહે કેઇ દિન વસ્યો રે, કળહીક દેવ વિનોદ. ચે૦ ૩

ક્રીડી પતંગ હરિ માતંગપણું ભજે રે, કળહી સર્પ શીયાલ;
પ્રાદ્ધણ ક્ષત્રિય વૈશ્ય કહાવતો રે, હોવે શુદ્ર ચંડાલ. ચે૦ ૪

લાખ ચોરાશી ચઉટે રમતો રંગશું રે, કરી કરી નવ નવ વેશ;
રૂપ કુરૂપ ધની નિર્દ્રવ્ય સોભાગિઓ રે, દુર્ભાગી દરવેશ. ચે૦ ૫

દ્રવ્ય ક્ષેત્ર સૂક્ષ્મ ને બાદર ભેદશું રે, કાલ ભાવ પણ તેમ;
અનંતાનંત પુદ્ગલ પરાવર્તન કર્યો રે, કહ્યો પત્રવણા એમ. ચે૦ ૬

ભાઈ બહિન નરનારી તાતપણું ભજે રે, માત પિતા હોયે પુત્ર;
તેહિજ નારી વૈરી ને વલી વાલહી રે, એહ સંસારહ સૂત્ર. ચે૦ ૭

ભુવનભાનુ જિન ભાખ્યાં ચરિત્ર સુણી ઘણાં રે, સમજ્યા ચતુરસુખાણુ;
કર્મવિવર વશ મૂકી મોહ વિટંબના રે, મળ્યા મુગતિ જિન ભાણુ.
ચે૦ ૮

ચોથી એકત્વ ભાવના.

[દુહા.]

ઈમ ભવ ભવ જે દુઃખ સદ્યાં, તે જાણે જગનાથ;
ભયભંજણ ભાવઠડરણ, ન મળ્યો અવિહડ સાથ. ૧

તેણે કારણ જીવ એકલો, છોડી રાગ ગલપાસ;
સવિ સંસારી જીવશું, ધર ચિત્ત ભાવ ઉદાસ. ૨

ઢાલ-ચોથી.

[જ્ઞાનપદ ભણ્યે રે જગત સુહંકર-એ દેશી.]

ચોથી ભાવના ભવિયણ મન ધરો, ચેતન! તું એકાકી રે;
આવ્યો તિમ જઈશ પરભવ વલી, ઇડાં મૂકી સવિ બાકી રે. ૧
મમ કર મમતા રે સમતા આદરો, આણી ચિત્ત વિવેકો રે;
સ્વારથિયાં સજ્જન સહુએ મદ્યાં, સુખ દુઃખ સહેશે એકો રે.

મમં ૨

વિત્ત વહેંચણુ આવી સહુએ મલે, વિપત્તિ સમય જાય નાસી રે;
દવ બલતો દેખી દશ દિશે પુલે, જેમ પંખી તરવાસી રે. મમં ૩
ખટ ખંડ નવ નિધિ ચૌદ રચણુ ધણી, ચોસઠ સહસ સુનારી રે;
છેડો છોડી ચલ્યા તે એકલા, હાર્યો જેમ જુગારી રે. મમં ૪
ત્રિભુવન કંટક બિરૂદ ધરાવતો, કરતો ગર્વ ગુમાનો રે;
ત્રાગા વિણ નાગા તે સહુ ચલ્યા, રાવણ સરિખા રાજનો રે. મમં ૫
માલ રહે ધર સ્ત્રી વિશ્રામિતા, પ્રેતવના લગે લોકો રે;
ચય લગે કાયા રે આખર એકલો, પ્રાણી ચલે પરલોકો રે. મમં ૬
નિત્ય કલહો બહુ મેલે દેખીઓ, બિહું પણ ખટપટ થાય રે;
વલિયાની પરે વિહરીશ એકલો, ઈમ ખૂઝ્યો નમિરાય રે. મમં ૭

પાંચમી અન્યત્વ ભાવના.

[દુહા.]

ભવ સાયર ખડું દુઃખ જલ, જન્મ મરણ તરંગ;
મમતા તંતુ તિથે ગ્રહો, ચેતન ચતુર માતંગ. ૧
આહે જે છોડણુ ભણી, તો ભજ ભગવંત મહંત;
હર કરે પરખંધને, જિમ જલથી જલકંત. ૨

ઢાલ-પાંચમી.

[કપૂર હુવે અતિ ઉજળો રે-એ દેશી.]

પાંચમી ભાવના ભાવીયે રે, જીવ અન્યત્વ વિચાર;
આપ સવારથી એ સહુ રે, મલિયો તુજ પરિવાર. ૧
સંવેગી સુંદર! ખૂઝ મા મૂંઝ ગમાર;
તાં કો નહિ ઇણ સંસાર, તું કેહનો નહિ નિરધાર. સંં ૨
પંથ શિરે પંથી મળ્યા રે, કીજે કિણહીશું પ્રેમ;
રાત્રિ વસે પ્રહ ઉઠી ચલે રે, નેહ નિવાહે કેમ. સંં ૩
જિમ મેળો તીરથ મલે રે, જન જન વણજની આહ;
કૈ ત્રોટો કૈ કાયદો રે, લેઈ લેઈ નિજ ઘર જાય. સંં ૪
જિહાં દારજ જેહનાં સરે રે, તિહાં તે દાખે નેહ;
સૂરિકાંતાની પરે રે, છટકી દેખાડે છેહ. સંં ૫
ચુલણી અંગજ મારવા રે, ફૂડું કરે જતુ-ગેહ;
ભરત બાહુબલિ ઝૂજ્યારે, જુઓ જુઓ નિજના નેહ. સંં ૬
શ્રેણિક પુત્રે ખાંધીયો રે, લીધું વહેંચી રાજ્ય;
દુઃખ દીધું ખડું તાતને રે, દેખો સુતનાં કાજ. સંં ૭
ઇણ ભાવન શિવપદ લહે રે, શ્રી મરૂદેવી માય;
વીર શિષ્ય કેવલ લહું રે, શ્રી ગૌતમ ગણરાય. સંં ૮

છઠ્ઠી અશુચિ ભાવના.

[દુહા.]

- મોહ વશે મન મંત્રવી, ઇન્દ્રિય મળ્યા કલાલ;
 પ્રમાદ મદિરા પાયકે, બાંધ્યો જીવ ભૂપાલ. ૧
- કર્મ જંજીર જડી કરી, સુકૃત માલ સવિ લીધ;
 અશુભ વિરસ દુર્ગંધમય, તનુ ગોતહરે દીધ. ૨

ઢાલ-છઠ્ઠી.

[ભાવ શ્રાવકના ભાવિયે-એ દેશી.]

- છઠ્ઠી ભાવના મન ધરો, જીતે અશુચિ ભરી એ કાયા રે;
 શી માયા રે, માંડે કાયા પિંડશું એ. ૧
- નગરખાલ પરે નિતુ વહે, કફ મલ મૂત્ર ભંડારો રે;
 તિમ દ્વારો રે, નર નવ દ્વાદશ નારીના એ. ૨
- દેખી દુર્ગંધ દ્વરથી, તું મુહ મચકોડે માણે રે;
 નવિ જાણે રે, તિણ પુદ્ગલ નિજ તનુ ભર્યું એ. ૩
- માંસ રૂધિર મેદા રસે, અસ્થિ મજ્જા નર ખીજે રે;
 શું રીઝે રે, રૂપ દેખી દેખી આપણું એ. ૪
- કૃમિ વાલાદિક કોથલી, મોહરાયની ચેટી રે;
 એ પેટી રે, ચર્મ જડી ઘણા રોગની એ. ૫
- ગર્ભવાસ નવ માસમાં, કૃમિ પરે મલમાં વસિયો રે;
 તું રસિયો રે, ઉંઘે માથે ઈમ રહ્યો એ. ૬
- કનક કુંઝરી લોજન ભરી, તિહાં દેખી દુર્ગંધ ખૂંચ્યા રે;
 અતિ ખૂંચ્યા રે, મદિલ મિત્ર નિજ કર્મશું એ. ૭

સાતમી આશ્રવ ભાવના.

[દુહા.]

- તન છિદ્ધર ઇંદ્રિય મછા, વિષય કલણ જળાલ;
પાપ કલુષ પાણી ભર્યું, આશ્રવ વહે ઘડનાલ. ૧
- નિર્મલ પખ સહજે સુગતિ, નાણ વિનાણ રસાલ;
શું બગની પરે પંકજલ, ચૂંથે ચતુર મરાલ. ૨

ઢાલ-સાતમી.

[સુત સિદ્ધારથ ભૂપનો રે-એ દેશી.]

- આશ્રવ ભાવના સાતમી રે, સમજે સુગુર સમીપ;
ક્રોધાદિક કાંઈ કરો રે, પામી શ્રી જિન હીપો રે.
- સુણ સુણ પ્રાણીયા ! પરિહર આશ્રવ પંચો રે;
દશમે અંગે કહ્યા, જેહના દુષ્ટ પ્રપંચો રે. સુ૦ ૧
- હોંશે જે હિંસા કરે રે, તે લહે કટુક વિપાક;
પરિ હોંશે ગોત્રાસની રે, જો જો અંગ વિપાકો રે. સુ૦ ૨
- મિથ્યા વચણે વસુ નડ્યો રે, મંડિક પરધન લેઈ;
ઇણ અપ્રહ્મે રોલવ્યા રે, ઇંદ્રાદિક સુર કેઈ રે. સુ૦ ૩
- મહા આરંભ પરિગ્રહે રે, બ્રહ્મદત્ત નરય પહુત્ત;
સેવ્યાં શત્રુપણું ભજે રે, પાંચે દુરગતિ ફૂતો રે. સુ૦ ૪
- છિદ્ર સહિત નાવા જલે રે, ખૂડે નીર ભરાય;
તિમ હિંસાદિક આશ્રવે રે, પાપે પિંડ ભરાયો રે. સુ૦ ૫
- અવિરતિ લગે એકેંદ્રિયા રે, પાપસ્થાન અઢાર;
લાગે પાંચે હી ક્રિયા રે, પંચમ અંગ વિચારો રે. સુ૦ ૬
- કટુક ક્રિયા થાનક ફળ્યાં રે, બોદ્યા બીજે અંગ;
કહેતાં હિયડું કમકમે રે, વિરૂઓ તાસ પ્રસંગો રે. સુ૦ ૭

મૃગ પતંગ અલિ માછલું રે, કરી એક વિષય પ્રપંચ;
 દુઃખિયા તે કિમ સુખ લહે રે, જસ પરવશ એહ પંચો રે. સુ૦ ૮
 હાસ્ય નિદ્ર વિકથા વશે રે, નરક નિગોદે રે જાત;
 પૂરવધર શ્રુત હારીને રે, અવરાંની શી વાતો રે. સુ૦ ૯
આઠમી સંવર ભાવના.

[દુહા.]

શુભ માનસ માનસ કરી, ધ્યાન અમૃત રસ રેલિ;
 નવદલ શ્રી નવકાર પય, કરી કમલાસન કેલિ. ૧
 પાતક પંક પખાલીને, કરી સંવરની પાલ;
 પરમ હંસ પદવી ભજે, છોડી સકલ જંબલ. ૨

ઢાલ-આઠમી.

[સુષુ જિનવર શેત્રુંજી ધણીજી-એ દેશી.]

આઠમી સંવર ભાવના જી, ધરી ચિત્તશું એક તાર;
 સમિતિ ગુપ્તિ સૂધી ધરો જી, આપો આપ વિચાર.
સલુણા! શાન્ત સુધારસ ચાખ૦ એ આંકણી.
 વિરસ વિષય ફલ ફૂલડે જી, અટતો મન અલિ રાખ. સ૦ ૧
 લાભ અલાભે સુખ દુઃખે જી, જીવિત મરણ સમાન;
 શત્રુ મિત્ર સમ ભાવતો જી, માન અને અપમાન. સ૦ ૨
 કહિયે પરિગ્રહ છાંડશું જી, લેશું સંયમ ભાર;
 શ્રાવક ચિતે હું કદા જી, કરીય સંથારો સાર. સ૦ ૩
 સાધુ આશંસા ઈમ કરે જી, સૂત્ર ભણીશ ગુરૂ પાસ;
 એકલમદ્ધ પ્રતિમા રહી જી, કરીશ સંલેષણ ખાસ. સ૦ ૪
 સર્વ જીવ હિત ચિતવે જી, વધરે મ કર જગ મિત્ત;
 સત્ય વચન મુખ ભાખીએ જી, પરિહર પરનું વિત્ત. સ૦ ૫

કામ કટક લેદન ભણી જી, ધર તું શીલ સન્નાહ;
 નવવિધ પરિગ્રહ મૂકતાં જી, લહીએ સુખ અથાહ. સં ૬
 દેવ મણુઅ ઉપસર્ગશું જી, નિશ્ચલ હોય સધીર;
 ખાવીશં પરિસહ જીતીએ જી, જિમ જીત્યા શ્રીવીર. સં ૭

નવમી નિર્જરા ભાવના.

[દુહા.]

દૃઢપ્રહારી દૃઢ ધ્યાન ધરી, ગુણનિધિ ગજસુકુમાલ;
 મેતારજ મદનભ્રમે, સુકોશલ સુકુમાલ. ૧
 ઇંમ અનેક મુનિવર તર્યો, ઉપશમ સંવર ભાવ;
 કઠિન કર્મ સવિ નિર્જર્યા, તેણે નિર્જર પ્રસ્તાવ. ૨

ઢાલ-નવમી.

[આદિ જીનેસર પૂજતાં દુઃખ મેટા રે-એ દેશી.]

નવમી નિર્જર ભાવના, ચિત્ત ચેતો રે,
 આદરો વ્રત પદ્યખખાણુ, ચતુર ચિત્ત ચેતો રે;
 પાપ આલોચો ગુરુ કન્હે, ચિં ધરિયે વિનય સુખાણુ. ચં ૧
 વૈયાવચ્ચ બહુવિધ કરો, ચિં દુર્ખાલ બાલ ગિલાન; ચં
 આચારજ વાચક તણો, ચિં શિષ્ય સાધર્મિક બાણુ. ચં ૨
 તપસી કુલ ગણુ સંઘનો, ચિં થિવિર પ્રવર્તક વૃદ્ધ; ચં
 ચેત્ય-ભક્તિ બહુ નિર્જરા, ચિં દશમે અંગ પ્રસિદ્ધ. ચં ૩
 ઉભય ટંક આવશ્યક કરો, ચિં સુંદર કરી સજ્જાય; ચં
 પોસહ સામાયિક કરો, ચિં નિત્ય પ્રત્યે નિય મન ભાય. ચં ૪
 કર્મસૂદન કનકાવલી, ચિં સિંહનિકીડિત દોય; ચં
 શ્રીગુણરણ સંવત્સર, ચિં સાધુ પડિમ દશ દોય. ચં ૫

શ્રુત આરાધન સાચવો, ચિં યોગ વહન ઉપધાન; ચં
શુક્લ ધ્યાન સૂધું ધરો, ચિં શ્રી આંગિલ વર્દમાન. ચં ૬
ચૌદ સહસ્ર અણુગારમાં, ચિં ધન ધન્નો અણુગાર; ચં
સ્વયંભુજ વીર પ્રશન્નિઓ, ચિં ખંધક મેઘકુમાર. ચં ૭

દશમી લોકસ્વરૂપ ભાવના.

[દુહા.]

મન દારૂ તન નાલિ કરી, ધ્યાનાનલ સલગાવ;
કર્મકટક ભેદન ભણી, ગોલા જ્ઞાન ચલાવ. ૧
મોહરાય મારી કરી, ઉંચો ચઢી અવલોચ;
ત્રિભુવન મંડપ માંડણી, જિમ પરમાનંદ હોચ. ૨

દાલ-દશમી.

[પામી સુગુર પસાય રે-એ દેશી.]

દશમી લોક સ્વરૂપ રે, ભાવના ભાવીએ;
નિસુણિ ગુરૂ ઉપદેશથી એ. ૧
ઉધ્વં પુરૂષ આકાર રે, પગ પહોળા કરી;
કર દોઉ કટી રાખીએ એ. ૨
એણે આકારે લોક રે, પુદ્ગલ પૂરીઓ;
જિમ કાજલની કૂપલી એ. ૩
ધર્મ અધર્મ આકાશ રે, દેશ પ્રદેશ એ;
જીવ અનંતે પૂરીઓ એ. ૪
સાત રાજ દેશુણુ રે, ઉધ્વં તિરિય મલી;
અધો લોક સાત સાધિકું એ. ૫
ચૌદ રાજ ત્રસ નાડી રે, ત્રસ જીવાલય;
એક રજજી દીર્ઘ વિસ્તર એ. ૬

ઉર્ધ્વ સુરાલય સાર રે, નિરય ભુવન નીચે;

નાભિ નર તિરિ હો સુરા એ. ૭

દ્વીપ સમુદ્ર અસંખ્ય રે, પ્રભુ મુખ સાંભળી;

રાજઋષિ શિવ સમજીએ એ. ૮

લાંબી પહોળી પશુચાલ રે, લખ જોયણ લહી;

સિદ્ધશિલા શિર ઉજળી એ. ૯

ઉંચો ધનુ સય તીન રે, તેત્રીશ સાધિકે;

સિદ્ધ થોજનને છેહડે એ. ૧૦

અજર અમર નિકલંક રે, નાણુ દંસણુમય;

તે જોવા મન ગહગહે એ. ૧૧

અગ્યારમી બોધી દુર્લભ ભાવના.

[દુહા.]

વાર અનંતી ફરસીએ, છાલીવાટક ન્યાય;

નાણુ વિના નવિ સાંભરે, લોક ભ્રમણુ ભડવાય. ૧

રત્નત્રય ત્રિહું ભુવનમેં, દુલહાં જાણી દયાળ;

બોધિ રચણુ કાજે ચતુર, આગમ ખાણુ સંભાળ. ૨

ઢાલ-અગ્યારમી.

[રાગ-ખંભાતી.]

દશ દષ્ટાંતે દોહિલો રે, લાધો મણુઅ જમારો રે,

દુલહો અંખર ફૂલ જયું રે, આરજ ઘર અવતારો રે;

મોરો જીવન રે, બોધિ ભાવના અગ્યારમી રે,

ભાવો હૃદય મઝારો રે. ૧

ઉત્તમ કુલ તિહાં દોહિલો રે, સદ્ગુરુ ધર્મ સંયોગો રે;

પાંચે ઇંદ્રિય પરવડાં રે, દુલહો દેહ નિરોગો રે. મો ૨

સાંભળવું સિદ્ધાંતનું રે, દોહિલું તસ ચિત્ત ધરવું રે;
 સૂધી સદહણા ધરી રે, દુક્કર અંગે કરવું રે. મોં ૩
 સામગ્રી સઘળી લહી રે, મૂઠ મુઘા મમ હારો રે;
 ચિંતામણિ દેવે દિયો રે, હાથો જેમ ગમારો રે. મોં ૪
 લોહ કીલકને કારણે રે, કુણુ યાન જલધિમાં ફેડે રે;
 ગુણકારણ કોણ નવલખો રે, હાર હિયાનો ત્રોડે રે. મોં ૫
 બોધિ રચણ ઉવેખીને રે, કોણ વિષયારથ દોડે રે;
 કાંકર મણિ સમોવડ કરે રે, ગજ વેચે ખર હોડે રે. મોં ૬
 ગીત સુણી નટણી કને રે, કુલલકે ચિત્ત વિચાર્યું રે;
 કુમારદિક પણુ સમજ્યા રે, બોધિ રચણ સંભાર્યું રે. મોં ૭

બારમી ધર્મ દુર્લભ ભાવના.

[દુહા.]

પરિહર હરિ હર દેવ સવિ, સેવ સદા અરિહંત;
 દોષ રહિત ગુરૂ ગણધરા, સુવિહિત સાધુ મહંત. ૧
 કુમતિ કદાચહ મૂક તું, શ્રુત ચારિત્ર વિચાર;
 ભવજલ તારણ પોત સમ, ધર્મ હિયામાં ધાર. ૨

ઢાલ-બારમી.

[સ્વામી સીમંધર વિનતિ-એ દેશી.]

ધન ધન ધર્મ જગહિતકરૂ, ભાખિયો ભલો જિનદેવ રે;
 ઇહ પરભવ સુખદાયકો, જીવડા જનમ લગે સેવ રે. ૧
 ભાવના સરસ સુરવેલડી, રોપ તું હૃદય આરામ રે;
 સુકૃત તરૂ લહિય બહુ પસરતી, સફલ ફલશે અભિરામ રે. ભાં ૨
 ક્ષેત્ર શુદ્ધિ કરીય કરૂણારસે, કાઠી મિથ્યાદિક સાલ રે;
 ગુપ્તિ ત્રિહું ગુપતિ રૂડી કરે, નીક તું સુમતિની વાલ રે. ભાં ૩
 મિત્યજે સુગુરૂ વચનામૃતે, કુમતિ કંથેર તજી સંગ રે;
 ક્રોધ માનાદિક શૂકરા, વાનરો વારી અનંગ રે. ભાં ૪

સેવતા એહને કેવલી, પત્તર સય તીન અણગાર રે;
 ગૌતમ શિષ્ય શિવપુર ગયા, લાવતાં દેવગુરૂ સાર રે. ભા૦ ૫
 શુક પરિવ્રાજક સીધલો, અર્જુનભાત્રી શિવવાસ રે;
 રાય પરદેશી જે પાપીયો, કાપીયો તાસ દુઃખ પાસ રે. ભા૦ ૬
 દુષમ સમય દુષ્પસહ લગે, અવિચલ શાસન એહ રે;
 લાવશું ભવિયણ જે ભજે, તેહ શુભમતિ ગુણ ગેહ રે. ભા૦ ૭

[દુહા.]

તપગચ્છપતિ વિજયદેવ ગુરૂ, વિજયસિંહ મુનિરાય;
 શુદ્ધ ધર્મદાયક સદા, પ્રણુમો એહના પાય. ૧

ઢાલ-તેરમી.

[ગાયો ગાયો રે-એ દેશી.]

તુમે ભાવો રે ભવી ઇણી પેરે ભાવના ભાવો;
 તન મન વચણ ધર્મ લય લાવો, જિમ સુખ સંપદ પાવો રે. ભ૦ ૧
 લલના લોચન મન ન ડોલાવો, ધન કારણ કાંઈ ધાવો;
 પ્રભુશું તારોતાર મિલાવો, જે હોય શિવપુર જાવો રે.

કાંઈ ગર્ભાવાસ ન આવો રે—ભ૦ ૨

જંખૂની પેરે જીવ જગાવો, વિષયથકી વિરમાવો;
 એ હિતશિખ અમારી માની, જગજશ પડહ વજાવો રે. ભ૦ ૩
 શ્રી જશસોમ વિપ્રુધ વૈરાગી, જગજસ ચિહું ખંડ ચાવો;
 તાસ શિષ્ય કહે ભાવન ભણતાં, ઘર ઘર હોય વધાવો રે. ભ૦ ૪

[દુહા.]

લોજન નલ ગુણ વરસ શુચિ, સિત તેરશ કુજ વાર;
 ભગતિ હેતુ ભાવન ભણી, જેસલમેર મઝાર. ૧

ઈતિ શ્રી જશસોમ શિષ્ય જયસોમ કૃત
 ખાર ભાવનાની સજ્જાય સમ્પૂર્ણ.



—: શ્રી મેરૂવિજયજી કૃત :—

શીયલની નવ વાડની સજ્જાય.
ઢાલ-પહેલી.

[પ્રભુજી સુખકર સમકિત દીજે-એ દેશી.]

શારદ માત મયા મુજ કીજે, દીજે અવિરલ વાણી રે;
નવવિધ વાડ કહું સંક્ષેપે, ગુણ મણિરચણની ખાણી રે. ૧
પહેલી વાડ વસંતિની જાણે, લાંબે શ્રી જિન વીર રે;
શીલ જતન કરવાને કાળે, તે સુણજે સહુ ધીર રે. પહેલી ૨
જે વસંતિયે નારીજન હોયે, પશુ અને વલી પંડ રે;
તેહ ઘરે રહેતાં બ્રહ્મચારીનું, ન રહે શીલ અખંડ રે. પહેલી ૩
જિમ માંજરથકી મૂષક વલી, સિંહથકી શિયાલ રે;
જિમ વલી ફાલ દિયાંતાં વાનર, ખીલે તિમ વ્રતપાલ રે. પહેલી ૪
ચોથા વ્રતનો જે પખ વંછે, તે નારી ન ધરજે મન્ન રે;
પહેલા મોહ લગાડી આપણે, હરશે શીલ રતન રે. પહેલી ૫
ઢાલ-ખીજી.

[સુત સિદ્ધારથ ભૂપનો રે-એ દેશી.]

ખીજી વાડ કથા તણી રે, તે સુણજે નરનાર;
સ્ત્રીશું વિકથા જે કહે રે, તે નર સાર ગમારો રે.
શીલ સુપાલિયે, શીલે શિવસુખ હોય રે;
પાપ પખાલિયે ૦ એ આંકણી ૦ ૧
વાત વિવિધ પરે કેલવી રે, મ કરો નારીશું જાણ;
સરાગ વચન નવિ બોલીયે રે, વાડ તણી હોય હાણ રે. શી ૦ ૨

નાલિકેર ચોખો મિલે રે, ચોખો સંચલ ખાર;
 સંચલ વિણુસે નીરથી રે, તિમ વિણુસે બ્રહ્મચારે રે. શીં ૩
 શ્વાન હડકવા પાવસે રે, કુપથ્યે રોગ વિકાર;
 પ્રગટે તિમ સ્ત્રીવાતથી રે, લાવે વાડ વિચારે રે. શીં ૪

ઢાલ-ત્રીજી.

[સંભવ જિનવર વિનતિ-એ દેશી.]

ત્રીજી વાડ હવે સાંભલો, આસનની કહું તેહ રે;
 જે આસન બેઠી કામિની, નવિ બેસે મુનિ જેહ રે.
 શીલવંત છાંડે તે છેહ રે—ત્રીં ૧

જિમ કોઇ નિરધન વાણીયો, રલે ખપે દિનરાત રે;
 રૂચો માત્ર તે નવિ લહે, ધન કંચન કેહી વાત રે.
 ઇમ ભોગવે નિજ જાત રે—ત્રીં ૨

પરવ દિવસ કોઇ આવીયો, કરે સહુ જન પકવાન રે;
 તે નિરધનના બાલક રૂચે, આપણુ કરીએ પકવાન રે.
 કિહાંથી કાઢે તે ધાન રે—ત્રીં ૩

બાલકના આગ્રહ થકી, લાવે ગોધૂમ ધાન રે;
 પડસૂલી કરી તેહની, લાવે શાક અસાન રે.
 કોહલા કેઈ તે માન રે—ત્રીં ૪

કોહલું શાક તે કેળવી, મૂકયું કણકને પાસ રે;
 વાક ગયો સવિ તેહનો, તે રહ્યો વદન વિકાસ રે. ત્રીં ૫
 તિમ સ્ત્રી આસન બેસતાં, વાડ શિથિલ તસ જાણુ રે,
 ઘટિકા દોય છાંડે તેહની, સ્ત્રી ત્રણ પહોર પ્રમાણુ રે;
 તજે પુરુષાસન ઠાણુ રે, ભાખે ત્રિભુવન ભાણુ રે,

મેરૂ કરે ગુણુગાન રે. ત્રીં ૬

ઢાલ-ચોથી.

[ત્રણ શુદ્ધિ સમકિત તણી રે-એ દેશી.]

નારી અંગ ન જોઈએ રે, લાગે બહુલો રાગ રે;
 શીલવંતની વાડનો રે, તિહાંથી થાયે ત્યાગ રે. નારી૦ ૧
 વીર જિણેસર ઈમ કહે રે, તુમે રાગદષ્ટિ નિવારો રે;
 શ્રી જિન પ્રવચન જોઈને રે, સુપુરૂષ આતમ તારો રે. નારી૦ ૨
 જિમ કોઈ અંધ પુરૂષ હતો રે, મિલિયો વૈદ સુબળ રે;
 તે કહે ઔષધ તુજ કરે રે, જો માને માહરી આણ રે. નારી૦ ૩
 ઔષધ જોગ સાજો કર્યો રે, તું સૂરજ સાહમું ન જોય રે;
 તે કેતે દિન વિસર્થુ રે, રવિ જોયે અંધ તે હોય રે. નારી૦ ૪
 તેહ પરે વ્રતધારકો રે, નવિ જુએ સ્ત્રીના અંગ રે;
 ભાંજે વાડ ચોથી ખરી રે, હવે પંચમી સુણજો સુરંગ રે. નારી૦ ૫

ઢાલ-પાંચમી.

[સિદ્ધારથના રે નંદન વિનવું-એ દેશી.]

સુણુ વ્રતધારી રે શીયલજ રાખીયે, ચંચલ મન કરી હામ;
 ભીતિ કડુખલે રે વાડ વિચાલમાં, મ કરજે વિસરામ. સુણુ૦ ૧
 શ્રીપુર પાટણ રાજ રાજીઓ, જિતશત્રુ તસ નામ;
 તિહાં વ્યવહારી રે એક વાણિજ કરે, લાખ ને મીણુ વિરામ. સુણુ૦ ૨
 ચુહલા પાખલિ મૂકે તે ભરી, વહોરી લાખ ને મીણુ;
 તાપને જોગે રે તે સવિગલી ગયું, કામે ભાખે રે દીણુ. સુણુ૦ ૩
 નવિ કાંઈ પાસે રે આપે તેહને, તિમ દષ્ટાંતજ હોય;
 સ્ત્રીના હાસ્ય કુતૂહલ સાંભલે, ભાંજે વાડ તું જોય. સુણુ૦ ૪

ઢાલ-છટ્ટી.

સુણ સુણ રે પ્રાણી, રાખો વાડ વિશેષ,
પૂરવના કામલોગ, નવિ સંભારે અશેષ;
સંભારે દૂષણ, ભાંજે વ્રતની વાડ,
કુચતને રાખી, આતમ નરક મ પાડ.

૧

ચુટક.

આતમ તાર જિમ કો બે બાંધવ, આવ્યા નગર ઉદ્યાન,
કીડા કરી થાક્યા બે બેઠા, વૃક્ષ હેઠલ સુખાણુ;
તવ તે થડથી અહિ નિસરીયો, ડસે પુરૂષને અંગે,
બીજે દીઠો પણ નવિ બોલ્યો, ઘરે આવ્યા મન રંગે.
એક વરસ ઇમ વોલે, તે બેહુ બાંધવ આવે,
તે થાનક દેખી, ડંસની વાત જણાવે;
તવ તસ વિષ ચઢીયો, કાલ કરે તત્કાલ,
તિમ નવિ સંભારે, પૂરવ કીડા ઢાલ.

૨

૩

ચુટક.

નવિ સંભારે પૂરવકીડા, છટ્ટી વાડ ઇમ રાખે,
સમવસરણુ બેસી જિન વીરો, સહુ સાંભલતાં ભાખે;
સાતમી વાડ સુણો ભવી પ્રાણી, સરસ આહાર ન લીજે,
એ કાયા કૂડી પોષતા, નિશ્ચયે નરક પડીજે.

૪

રસના વશ કીજે, સરસ વસ્તુ ન લીજે,
ઇદ્રિ પરવશ થાયે, જેમ કોઈ કુષી કહીજે;
તસ વૈધજ મલીયો, કહે તું મધ ન ખાય,
તો તુજ હું ઔષધ, કરું જેમ પોઠો થાય.

૫

ચુટક.

પોઢો થયો તેહના ઔષધથી, વૈદ વચન વિસાચું,
મધપાન કરીયું વલી જે તે, રોગે તસ તનુ ભાર્યું;
તે દુઃખિયો રસનાનો વાહ્યો, તિમ સહી રસના વારે,
આહાર લીયે સંજમને કાજે, પણ ખલ રૂપ ન વધારે. ૬

ઢાલ-સાતમી.

[સુણ જિનવર શેત્રુંજી ધણીજી-એ દેશી.]

હવે આઠમી વાડ સાંભલોજી, અધિક ન લેવો રે આહાર;
બ્રહ્મચારી સહી ઉઠીયેજી, ઊણા કવલ ખે ચાર.

સુગુણુનર ! સાંભલજે એક વાત ૧

જિમ ખે પંથી ચાલતાજી, આવ્યા વનહ મોઝાર;
ભોજનવેલા થઈ તિસેજી, કરે સજાઈ સાર. સુ ૨

લઘુ ભાજન અન્નહ ઘણુંજી, જાવા લાગ્યું રે ધાન;
તવ ફૂડી મતિ ઉપનીજી, ઉપર મૂક્યો પાહાણ. સુ ૩

ભાગ્યું ભાજન અન્ન ગયુંજી, નવિ સરીયું તસ કાજ;
તિમ વ્રતી અધિક આહારથીજી, આલે વાડ મ ભાંજ. સુ ૪

ઢાલ-આઠમી.

[સાહેબજી સાચી તાહરી વાણી-એ દેશી.]

નવમી વાડ હવે સુણો, શ્રાવક સાધુ સુખણ;
અંગ વિભૂષા જે કરે, બ્રહ્મવ્રતતણી રે તસ હોય કાણ કે.
પાલો રે વ્રત ભાવે, વ્રત પાલતાં રે દુઃખ દુઃકડું નાવે કે-પા ૧
બ્રહ્મચારી શ્રાવક યતિ, નવિ કરે મરડા મોડ;
ઉજ્જવલ આછાં લુગડાં, વલી ખહુ મૂલાં રે પહેરતાં હોય ખોડ કે.
પાલો ૨

કુંભકાર એક ડોકરો, જાયે માટી કાળે;
ખણતાં રતન પ્રગટ થયું, તે ઘોષ રે તેણે મૂક્યું પાળે કે.

પાલો ૩

માંસ ખંડ જાણી કરી, સમલી લેઈ જાય;
નાખ્યું કૂપમાંહે જઈ, કરે આરતો રે દુઃખ સખતું થાય કે.

પાલો ૪

સમલી સરિખી કામિની, રચણ સરિખું શીલ;
બ્રહ્મચારી જે સાચવે, તેા ઇહ ભવ રે તસ પરભવ લીલ કે.

પાલો ૫

શ્રી અકબરપુરમાંહે રહી, કીધી એહ સન્ન્યાય;
સંવત સત્તર કર શ્રાવણ માસે, વ્રત પાલતાં રે દુઃખ દૂરે પલાય કે.

પાલો ૬

શ્રી દેવવિજય પંડિત વરૂ, શ્રી જયવિજય બુધરાય;
તસ સીસ મેરૂવિજય કહે, વ્રત પાલતાં રે નવનિધિ ધર થાય કે.

પાલો ૭

ઈતિ શ્રી મેરૂવિજયજી કૃત નવવાડની

સન્ન્યાય સમ્પૂર્ણ.

—: શ્રી ઉદયરત્નજી વિરચિત :—
શીયલની નવવાડની સજ્જાયા.

[દુહા.]

શ્રીગુરુને ચરણે નમી, સમરી શારદ માય;
 નવવિધ શીલની વાડનો, ઉત્તમ કહું ઉપાય. ૧

ઢાલ-પહેત્રી.

પહેલીને વાડે હોજી વીર જિનવરે કહ્યો,
 સેવો સેવો હો વસતિ વિચારીને જી;

સ્રી પશુ પંડગ હોજી વાસો વસે જિહાં,
 તિહાં નવિ રહેવું હો શીલવ્રતધારીને જી. ૨
 જીમ તરૂડાલે હોજી વસતો વાનરો,

મનમાં બીડે રખે ભુધં પડું જી;
 મંજરી દેખી હોજી પિંજરમાંડેથી,
 પોપટ ચિતે હો રખે દોટે ચડું જી. ૩

જિમ સિંહલંકી હોજી સુંદરી શિર ધરી,
 જલનું ખેડું હો જીગતિશ્યું બલવે જી;

તિમ મુનિ મનને હોજી રાખે ગોપવી,
 નારીને નિરખી હોજી ચિત્ત નવિ ચાલવે જી. ૪

જિહાં હોવે વાસો હોજી સહેજે મંજરનો,
 જોખમ લાગે હો તિહાં મુષકની જાતિને જી;

તિમ બ્રહ્મચારી હોજી નારીની સંગતે,
 હારે હો હારે રે શીયલ સુધાતને જી. ૫

ચુટક.

એમ વાડ વિધટે વિષય પ્રગટે, શંકા કંખા નીપજે;
 તીવ્ર કામે ધાતુ બિગડે, રોગ બહુવિધ ઉપજે;
 મન્નમાંહિ વિષય વ્યાપે, વિષયશું મન રહે મલી,
 ઉદયરેત્ન કહે તિણે કારણ, નવ વાડ રાખો નિર્મલી. ૬

ઢાલ-બીજી.

સુરપતિ સેવિત ત્રિભુવન ધણી, અજ્ઞાન તિમિરહર દિનમણિ;
 શીલરયણ ચતનાને તંતે, ભાંખી વાડ બીજી ભગવંતે. ૧

ચુટક.

ભગવંત ભાખે સંઘ શાખે, શીયલ સુરતરૂ રાખવા;
 મુક્તિ મહાફલ હેતુ અરૂભુત, ચારિત્રનો રસ ચાખવા. ૨
 મીઠે વચ્ચને માનનીશ્યું, કથા ન કરે કામની;
 વાડ વિધશ્યું જેહ પાલે, બલિહારી તસ નામની. ૩
 વાત વ્રતને ધાતકારી, પવન જિમ તરૂપાતને;
 વાત કરતાં વિષય જાગે, તે માટે તજો એ વાતને. ૪
 લીંબુ દેખી દૂરથી જિમ, ખટાશે ડાઢા ગલે;
 ગગન ગર્જરવ સુણીને, હડકવા જિમ ઉચ્છલે. ૫
 તિમ બ્રહ્મચારીના ચિત્ત વિણસે, વયણ સુંદરીનાં સુણી;
 કથા તજો તિણે કારણે, ઇમ પ્રકાશે ત્રિભુવનધણી. ૬

ઢાલ-ત્રીજી.

[માફ મન મોહું રે શ્રી સિદ્ધાયજી રે-એ દેશી.]

ત્રીજીને વાડે રે ત્રિભુવન રાજ્યો રે, ઇણિ પરે દિયે ઉપદેશ;
 આસન છડો રે સાધુજી નારીનું રે, મુહૂર્તલગે સુવિશેષ. ૧

હું બલિહારી રે જાઉં તેહને રે, ધન્ય ધન્ય તેહની હો માત;
 શીયલ સુરંગી રે રંગાણી રાગશું રે, જેહની સાતે હો ધાત. હું ૨
 શયનાસને રે પાટને પાટલે રે, જિહાં જિહાં બેસે હો નાર;
 બે ઘડી લગે રે તિહાં બેસે નહિ રે, શીલવ્રત રાખણહાર. હું ૩
 કોહલા કેરી રે ગંધસંયોગથી રે, જિમ જાયે કણકનો વાક;
 તિમ અબલાનું રે આસન સેવતાં રે, વિણસે શીયલ સુપાક. હું ૪

ઢાલ-ચોથી.

ચોથીને વાડે તુમે ચેતજો હો રાજ, ધણિ પરે ભાંખે શ્રીજિનભૂપ રે;

સંવેગી સુધા સાધુજી

નયણ કમલ વિકાસીને હો રાજ, રખે નિરખો રમણીનું રૂપ રે. સં ૦ ૧
 રૂપ જોતાં રઠ લાગશે હો રાજ, હેલા ઉલ્લસશે અનંગ રે; સં ૦
 મનમાંહિ જાગશે મોહની હો રાજ,

ત્યારે હોશ્યે વ્રતનો ભંગ રે. સં ૦ ૨

દિનકર સામું દેખતાં હો રાજ,

જગમાં નયણે ઘટે જિમ તેજ રે; સં ૦

તિમ તરૂણી તન પેખતાં હો રાજ,

હીણું થાયે શીયલશું હેજ રે. સં ૦ ૩

ઢાલ-પાંચમી.

[તે દિન ક્યારે આવશે-એ દેશી]

પાંચમી વાડ પરમેશ્વરે, વખાણી હો વાડ;

સાંભળજો શ્રોતા તુમે, ધરમી વ્રતધાડ. ૧

કુડચંતર વરકામિની, રમે જિહાં રાગે;

સ્વર કંકણાદિકનો સુણી, જિહાં મનમથ જાગે. ૨

તિહાં વસવું પ્રહ્લ્યાચારીને, ન કહું વીતરાગે;

વાડ ભાંગે શીલરતનની, જિહાં લાંછન લાગે. ૩

અગ્નિપાસે જિમ ઓગલે, ભાજનમાંહે ધરીયાં;

લાખ ને મીણુ જાયે ગદ્દી, નવિ રહે રસ ભરીયાં. ૪
તિમ હાવભાવ નારીતણાં, હાંસુને રૂદ્ધ;

સાંભલતાં શીલ વિધરે, મન વેધે મદ્ધ. ૫

ઢાલ-છટ્ટી.

છટ્ટીને વાડે છેલ છળીલો, ગુણુરતને ગાઢો ભર્યો જી;
સિદ્ધારથ કુલે નગીનો, વીરજિણુંદ એમ ઉચ્ચર્યો જી. ૧

અવતીપણે જે જે આગે, કામક્રીડા બહુવિધ કરી જી;
વ્રત લેઈને વિલસિત પહેલાં, રખે સંભારો દીલ ધરી જી. ૨

અગ્નિભાર્યા ઉપર પુલો, મેલે જિમ જ્વાલા વમે જી;
વરસ દિવસે જિમ વિષધરનું, શંકાયે વિષ સંક્રમે જી. ૩

વિષય સુખ જે વિલસિત પહેલાં, તિમ શીલવંત સંભારતો જી;
વ્યાકુલ થઈને શીલ વિરાધે, પછે થાયે વલી ઓરતો જી. ૪

ઢાલ-સાતમી.

સાતમી વાડે વીર પયંપે, સુણો સંયમના રાગી હો;

શીલ રથના હો ધોરી, સુધા સાધુ વૈરાગી,

મુઝ આણાકારી પ્રહ્લ્યાચારી, વિષય-રસના ત્યાગી હો. શીં ૧
સરસ આહાર તજજો સહી જી, વિગય થોડી વાવરજો; શીં ૨

માદક આહારે મનમથ કોપે, તેજનો પરિહરજો હો. શીં ૨
સન્નિપાત જિમ મૃત જોગે, અધિક કરે ઉલાલો હો; શીં ૩

પાંચે ઇન્દ્રિય તિમ રસે પોષ્યાં, ચારિત્રમાં કરે ચાલો હો. શીં ૩

ઢાલ-આઠમી.

[ધન્ય દિન વેલા ધન્ય ઘડી તેહ-એ દેશી.]

ત્રિશલાસુત હો ત્રિગટે ખેસી એમ,

આઠમી વાડ વખાણી શીલની જી;

અતિમાત્રા હો આહાર તજો અણુગાર,

લાલચ રાખો જો સંયમ શીલની જી. ૧

અનિઆહારે હો આવે ઉંઘ અપાર,

સુપનમાંહી હો થાયે શીલવિરાધના જી;

વલી થાયે હો તેણે મદવંત દેહ,

સંયમની હો નવિ થાયે આરાધના જી. ૨

જિમ શેરના હો માપામાંહે દોઢ શેર,

ઓરીને ઉપર દિજે ઢાંકણું જી;

ભાંજે તોલડી હો ખીચડી ખેડૂ થાય,

તિમ અતિમાત્રાયે દ્રત ખિગટે ઘણું જી. ૩

ઢાલ-નવમી.

નવમી વાડે નિવારજ્યો રે, સાધુજી શણુગાર;

શરીર શોભાવ્યું શોભે નહિ રે, અવનીતલે અણુગાર. ૧

એમ ઉપદેશે વીરજી રે, મુનિવર ધરજ્યો મન્ન;

શિખામણુ એ માહરી રે, કરજ્યો શીલ જતન્ન. ૨

સ્નાન વિલેપન વાસના રે, ઉત્તમ વસ્ત્ર અપાર;

તેલ તંખોલ આદે તજો રે, ઉદ્દભટ વેશ મ ધાર. ૩

ઘોઘને ધરણી ધર્યો રે, જિમ રત્ન હાર્યો કુંભાર;

તિમ શીલ-રત્નને હારજ્યો રે, જો કરજ્યો શણુગાર. ૪

ઢાલ-દશમી.

એકલી નારી સાથે, મારગે નવિ જાવું હો,
 વલી વાત વિશેષ ન કીજીએ;
 એક સેજે નર દોય, શીલવંત ન સુવે હો,
 સહેજે ગાલ ન દિજીયે. ૧

ન સુવાડે નિજ પાસ, સાડા છ વરસની હો, પુત્રીને પણ હેજમાં;
 સાત વરસ ઉપરાંત, સુતને પણ ન સુવારે હો,
 શીલવંતી તેમ સેજમાં. ૨

ઝીસંગે નવલાખ, પ્રાણી હણાયે હો, કાંઈ ભગવંતે ભાંખ્યું ઈચ્છ્યું;
 અસંખ્યાતા પણ જીવ, સંમુચ્છિંમ પંચેદ્રિય હણાયે હો,
 વલી ઘણું કહીયે કિચ્છું. ૩

એમ જાણી નરનાર, શીલની સદહણા હો, સુધી મનમાં ધારજે;
 લહી દુર્ગતિનું મૂલ, અપ્રહ્મ સેવામાંડિ હો,
 જાતાં મનને વારજે. ૪

તપ ગચ્છ ગયણુ દિણુંદ, વંછિત ફલદાતા હો,
 શ્રી હીરરત્ન સૂરીશ્વર;
 પામી તાસ પસાય, વાડો એમ વખાણી હો,
 શીલની એહ મનોહર. ૫

ખંભાત રહી ચોમાસ સત્તરસેં ત્રેસડે હો,
 આવણુ વદિ બીજ બુધે ભણે;
 ઉદયરત્ન કહે કર જોડી, શીયલ જે પાલે હો,
 તેહને જાઉં લામણે. ૬

ઇતિ શ્રી ઉદયરત્નજી કૃત નવવાડની સન્ન્યાય સમ્પૂર્ણ.

૧. પાસાંતર-જીવ પંચેદ્રિ હણાયે હો.

૧-શીયલની સજ્જાય.

[ધર્મ જિનેસર ગાઢ રંગશું-એ દેશી.]

શ્રી જિનવાણી હો ભવિયણ ચિત્ત ધરો,

છડો વિષય વિરૂપ; ચતુરનર !

નારી દેખી હો નયણ ન જોડીયે,

નવિ પડીયે ભવકૂપ. ચં શ્રીં ૧

સજ્જન સનેહી હો શીયલથી સુખ લહે,

આતમ નિર્મલ થાય; ચં

મત સકલમાં જેહ શિરોમણિ,

જમ ગુણ સુર-નર ગાય. ચં શ્રીં ૨

ચક્ષુ કુશીલે હો જે સુખ માણતા,

વિણસાડે નિજકાજ; ચં

કાચને કટકે હો રતન ચિંતામણિ,

હારે નિજ કુલ લાજ. ચં શ્રીં ૩

રૂપને જોવે હો રાગ વધે સહી,

વિષય વધે મન કાય; ચં

મનને પાપે હો મચ્છ તાંડુલીઓ,

જુઓ મરી સાતમીએ જાય. ચં શ્રીં ૪

ધિગ ધિગ સરસવ સુખને કારણે,

દુઃખ લહે મેરૂ સમાન; ચં

અણભોગવતાં હો ભવ સાયર રૂલે,

કરતા યુવતિનું ધ્યાન. ચં શ્રીં ૫

રાજ રૂપી હો નયણ કુશીલથી,

લક્ષ્મણા મનને રે પાપ; ચ૦

કાયાને જોગે હો સત્યકીપ્રમુખ બહુ,

પામ્યા ભવદવ તાપ. ચ૦ શ્રી૦ ૬

સંયમ પાડ્યું હો સહસ વરસ લગે,

રાજઋષિ કુંડરીક; ચ૦

ઉત્તરાધ્યયને હો ભોગને ચાખતો,

પામ્યો નરકની ભીક. ચ૦ શ્રી૦ ૭

સામગ્રી જોગે હો જે નથી સાધતા,

લહેશે ભવની રે વાટ; ચ૦

ભાંગ્યો ઘટ તે મિલવો દોહિલો,

કામનું મુખડું રે દાટ. ચ૦ શ્રી૦ ૮

દીપક પકડી હો જે કૂવે પડે,

હરખે જે વિષ ખાય; ચ૦

અગ્નિ મૂકે હો નિજ આવાસમાં,

તસ કુણ વારવા જાય. ચ૦ શ્રી૦ ૯

કાયા અશુચિ મલ મૂત્રે ભરી,

નરકની દીવી રે નાર; ચ૦

એહવું જાણી હો નવવિધ પાળજો,

પામ્યો જેમ ભવ પાર. ચ૦ શ્રી૦ ૧૦

શીલ થકી જિન ઉત્તમ પદ લહે,

રૂપ કલા ગુણ જ્ઞાન; ચ૦

કીર્તિ વાધે હો ઇહલવ પરભવે,

જીવ લહે બહુમાન. ચ૦ શ્રી૦ ૧૧



પૂ. આચાર્યશ્રી વિજયદાનસૂરીશ્વરજી જૈન ગ્રંથમાલા

પ્રાપ્તિસ્થાન-મા. હીરાલાલ રણછોડભાઈ, ગોપીપુરા-મુરત

ગ્રંથાંક	નામ	કિંમત
૧	મૌન એકાદશી કથા પદ	૦-૧-૦
૨	યવરાજર્ણિ કથા પદ	૦-૧-૩
૩	શ્રી શ્રીપાલ ચરિત્ર પદ	ભેટ
૪	શ્રી ઉપધાન વિધિ....	ભેટ
૫	શ્રીસામાયિકસૂત્ર વિધિસહિત	ભેટ
૬-૭-૮	શ્રી નિશીથચૂર્ણિ સભાષ્ય [સાઈકલો સ્ટાઇલ્ડ કોપી]	
૯	શ્રી પ્રતિક્રમણ સૂત્રપદ વિવૃત્તિ	૦-૬-૦
૧૦	શ્રી યોગશાસ્ત્ર [આન્તરલોક અને ઉપયોગિલોક યુક્ત] ભેટ	
૧૧	શ્રી પિંડવિશુદ્ધિ સટીક	૧-૧૨-૦
૧૨	શ્રી જિનગુણગાન અમીધારા સ્તવનાવલી....	ભેટ
૧૩	વિવિધ પ્રશ્નોત્તર ભાગ બીજો	
૧૪	સુવ્રત ઋષિ કથા	ભેટ
૧૫	લઘુપ્રવચન સારોદ્ધાર	ભેટ
૧૬	આવશ્યક નિર્યુક્તિ દીપિકા [શ્રી માણિક્યશેખરસૂરિકૃત]	
૧૭	પ્રાચીન સન્નિયાય કર્ણિકા	૦-૨-૦
	[૬૭ બોલ-૧૮ પાપસ્થાન-૮ દષ્ટિ-૧૨ ભાવના સકલચંદ્રજી તથા જશસોમની તેમજ નવ વાડની શ્રી મેરૂવિજયજી તથા શ્રી ઉદયરત્નજી વિરચિત]	
૧૮	સ્વાધ્યાયદોહન [પ્રાચીનસૂરિસંદર્બજી જિનસ્તવનાદિ સંગ્રહ]	

